

A cubist painting featuring a violin and sheet music. The violin is the central focus, rendered in a fragmented, geometric style with a palette of warm oranges, browns, and greys. The sheet music is positioned below the violin, showing several staves with vertical lines representing notes. The background consists of dark, angular shapes and lines, creating a sense of depth and perspective. The overall composition is dynamic and abstract, characteristic of the Cubist movement.

Intervalli

4 | 2007

Intervalli 2007

Musiikkikirjastoalan aikakausjulkaisu

ISSN 1796-7392 20. vuosikerta

Julkaisija Suomen musiikkikirjastoyhdistys ry

PL 148, 01301 Vantaa

www.kaapeli.fi/~musakir musakir@kaapeli.fi

Päätoimittaja

Heikki Poroila

Tikkurilan kirjasto, Lummetie 4, 01300 Vantaa

Puhelin 09-8932 2201, heikki.poroila@gmail.com

Intervalli-lehti julkaistaan vuonna 2007 PDF-muotoisena verkkolehtenä.
Lehti on maksutta kiinnostuneiden luettavissa ja ladattavissa julkaisijan verkkosivuilta.

Lehdestä saa valmistaa paperikopioita yksityiseen käyttöön
sekä kirjastoissa normaaliin lukusali- ja lainauskäyttöön.

Lehdessä julkaistava aineisto on pääosin tekijänoikeuden suojaamaa.

Sisältö 4 | 2007

Verkko = musiikkikirjasto 1 | *Heikki Poroila*

Kansallinen radio- ja televisioarkisto 2 | *Lasse Vihonen*

Kirjastot, musiikki ja tekijänoikeus verkkoympäristössä 7 | *Heikki Poroila*

Yhtenäistetty Jehan Alain 17 | *Heikki Poroila*

Intervallin 2007 hakemisto 28

Summary in English 30

Kansikuva *Viulu* (Juan Gris, n. 1920)

Verkko = musiikkikirjasto

Tuoreen tutkimuksen mukaan ns. taidemusiikin suosio on vähentynyt. Vai niin. No, aina löytyy joku mittari, jonka mukaan tämä tai tuo harrastus on muuttunut. “Oikeaa” harrastajien määrää ei tiedä kukaan, eikä voikaan. Itse en ole ollenkaan hämmästynyt, jos aika kelottunut konserttimusiikin esitystraditiomme ei nostata nousevassa nuorisossa hyökylaineita. Jotain uutta pitäisi konseptiin saada kudottua, ja mallia voisi ehkä ottaa populaarimusiikin elinvoimaisista ilmenemismuodoista. Ei useimmilla perinteillä ole mitään yhteyttä itse musiikkiin, ne rituaalit ovat yhteiskunnallista teatteria. Minä en esimerkiksi voi käydä taidemusiikkikonserteissa, koska niissä ei ole sosiaalisesti sallittua hyräillä, polkea tahtia jalalla tai huutoa kilpaa kapellimestarin kanssa.

Musiikin kokonaisharrastus ei ainakaan ole vähentynyt, vaikka sen perinteisille muodoille voi käydä kehvelisti. En ehkä halua ajatella aivan kuten eräät visionäärit, että musiikista tulee veden kaltainen perushyödyke, jota on saatavana kaikkialta maksutta tai vähäistä maksua vastaan. Tällainen näky jotenkin latistaa sitä kokemusta, joka musiikkiin ja vain siihen parhaimmillaan liittyy. Toisaalta vesi on kyllä kaiken elämän perusta, joten aivan huono tuo ajatus ei ole.

Musiikkikirjastoille on helppo julistaa näivettymistuomio, kun verkkomusiikki näyttää karkaavan käsistä ja hallinnasta. Samaan aikaan – ah kuinka rakastankaan näitä dramaattisia paradokseja! – verkko on muuttumassa myös valtavaksi musiikkikirjastoksi. Sen rakentajia on paljon ja montaa eri lajia, kirjastotkin. Pidänkin todennäköisenä, että kaupallista kapeutta täydentävä intomielinen harrastuneisuus tulee pitämään huolen siitä, ettei musiikki lopu kesken. Meidän roolimme voi olla pitää huoli siitä, ettei tieto musiikista puuroudu hyödyttömäksi.

* * *

Tässä numerossa piti olla nuoren ja naispuolisen musiikkikirjastoammattilaisen haastattelu, joka olisi sopivalla tavalla tasapainottanut vähän kuivakkaa muuta tarjontaa. Nyt kävi kuitenkin niin, että saatte lukea tuon haastattelun myöhemmin, täksi jouluksi se ei toteutunut. Yhtä ja toista odotettua jää muutenkin uupumaan, sellaista tämä kiireinen elämä joskus on.

Olen itse kohtalaisen tyytyväinen Intervallin ensimmäiseen PDF-vuosikertaan. Tällä tavalla lehteä on ollut helpompi tehdä ja hauskempi taittaa värikuvien kanssa. Sisällön onnistuneisuuden arvioinnin jätän teille lukijoille. Kommentteja on tullut niin vähän, että joko olette suhteellisen tyytyväisiä tai täysin alistuneita. Kiitos kuluneesta vuodesta, näillä näkymin pidämme seuraa ainakin vielä yhden vuoden. Odotan silti vallan kumousta joka syksy.

Heikki Poroila

Kansallinen radio- ja televisioarkisto

Lasse Vihonen

Monet kansalaiset uskovat, että radio- ja televisio-ohjelmien arkistointi on Suomessa hoidettu kuntoon jo vuosia sitten. Valitettavasti näin ei ole. Korvaamaton osa kansallista radio- ja tv-historiaa on jo kadonnut tai tuhoutunut lopullisesti. Myös uusista radio- ja tv-ohjelmista jää pysyvään talteen vain pieni osa. Erityisesti kaupallisten radioitten osalta tilanne on huono. Tällä hetkellä niitten määrällisesti valtavasta lähetysvirrasta jää tulevien sukupolvien arvioitavaksi tuskin edes näytteitä. Kun eduskunta nyt on hyväksynyt lain kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä, tilanne tulee korjaantumaan. Uuteen lakiin pohjautuen kansallinen radio- ja tv-arkisto aloittaa toimintansa osana nykyistä Suomen elokuva-arkistoa 1.1.2008.

Hankkeen pitkä tausta

Kansallisella tasolla radio- ja televisio-ohjelmien arkistoinnin järjestäminen oli esillä jo 1990-luvun alussa. Silloin hanke kaatui maamme kohdanneeseen taloudelliseen lamaan. Asia otettiin uudelleen pohdittavaksi, kun opetusministeriö asetti vuonna 2001 työryhmän pohtimaan vapaakappalelain uudistamista. Työryhmä otti nimekseen joukkoviestinnän arkistointiprojekti ja se jätti 31.3.2003 opetusministeri Tuula Haataiselle ja kulttuuriministeri Tanja Karpelalle laajan muistion. Se sisälsi myös ehdotuksen uudeksi vapaakappalelaiksi. Ehdotuksessa oli kaksi merkittävää uudistusta nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Niiden mukaan radio- ja televisio-ohjelmat sekä verkkojulkaisut tulisivat uuden vapaakappalelain piiriin. Työryhmä esitti, että radio- ja televisio-ohjelmien arkistoinnista vastaavaksi vapaakappalekirjastoksi tulisi Suomen elokuva-arkisto. Verkkoinaistojen tallentaminen jäi ehdotuksessa Helsingin yliopiston kirjaston eli nykyisen Kansalliskirjaston vastuulle.

RTVA-projekti syntyy

Suomen elokuva-arkiston (SEA) johtokunta otti ripeästi em. työryhmän heittämän haasteen vastaan. Se perusti jo toukokuussa 2003 ohjausryhmän suunnittelemaan radio- ja televisio-ohjelmien arkistointia. Suunnittelutyö nimettiin Radio- ja TV-Arkisto -projektiksi, josta ohjausryhmä ryhtyi nopeasti käyttämään lyhennettä **RTVA**. Ohjausryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin opetusministeriön hallintojohtaja Håkan Mattlin, joka on myös SEA:n johtokunnan puheenjohtaja. Ohjausryhmän jäsenet (11 henkilöä) edustavat SEA:n johdon ohella opetusministeriötä, media-alan tutkijoita, Museovirastoa, Suomen audiovisuaalisen alan tuottajia ja Yleisradiota. Ohjausryhmä on lisäksi käyttänyt apunaan teknisten ratkaisujen suunnittelussa opetusministeriön omistamaa CSC – tieteellinen laskenta Oy:tä.

RTVA-projektin ohjausryhmä aloittikin reippaasti tulevan arkiston suunnittelutyön keväällä 2003. Pian se sai kuitenkin kylmää vettä niskaansa. Valtiovarainministeriö tyrmäsi vuosina 2004, 2005 ja 2006 kaikki määrärahaesitykset, jotka tähtäsivät RTVA:n perustamiseen. Tässä tilanteessa opetusministeriö päätti tammikuussa 2006, että se siirtää radio- ja televisioarkistohankkeen seuraavalle hallitukselle. RTVA-projektin ohjausryhmä päätti pitää suunnittelutyössä pienen tauon, mutta etsi yhdessä opetusministeriön kanssa hankkeelle lisää poliittista tukea. Syksyllä 2006 ohjausryhmä mm. teki yhdessä OPM:n kanssa RTVA-hanketta koskevan esitteen, jota jaettiin poliittisille päättäjille, ministeriöitten virkamiesjohdolle sekä eri sidosryhmien edustajille. Opetusministeriö kiihdytti uudelleen tammikuussa 2007 RTVA:n suunnittelua. Se myönsi silloin SEA:lle määrärahan Radio- ja TV-Arkiston perustamissuunnitelman tekoa varten. Tähän liittyen myös allekirjoittanutta pyydettiin siirtymään ohjausryhmän rivijäsenestä RTVA-hankkeen määräaikaiseksi projektipäälliköksi. SEA:n kanssa tekemäni työsojimus kattaa jakson 1.3.2007 – 31.12.2007.

Radio- ja tv-arkistointi ja siihen liittyvä lainsäädäntö Suomessa

Kansallinen audiovisuaalinen perintö on säilynyt ja arkistoitu asianmukaisesti vain osittain. Nykyinen vapaakappalelaki (420/1980) kattaa julkisesti saatavissa olevat äänilevyt ja DVD:llä ja muilla tallenteilla julkaistut elokuvat. Teatterileivitykseen tehtyjen kotimaisten elokuvien säilyttämisestä säädetään puolestaan laissa elokuvien arkistoinnista (576/1984). Kotimaisille radio- ja televisio-ohjelmille ei ole olemassa vastaavanlaista arkistointivelvoitetta. Tosin lakia elokuvien arkistoinnista on tulkittu niin, että tallenteille ennakkoon tehtyjä kotimaisia televisio-ohjelmia ei saa tuhota, jos niitä ei ole ensin tarjottu SEA:lle säilytettäväksi. Elokuvien arkistoinnista annettua lakia ei kuitenkaan ole tulkittu niin, että se kattaisi suorat tv-lähetykset, kuten esimerkiksi televisiouutiset. Radion osalta tilanne on vielä huonompi. Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä (460/2003) edellyttää, että kaikki radiolähetykset on säilytettävä 21 vuorokautta lähetysten jälkeen.

Radioyhtiöillä ei ole siis mitään lakisääteistä velvoitetta säilyttää ohjelmiaan pysyvästi.

Radio- ja televisio-ohjelmien arkistointi on jäänyt käytännössä ao. yhtiöitten vastuulle. Tilanne on monella tapaa ongelmallinen. Kaupalliset radioyhtiöt lähettävät nykyisin yhteensä noin 650.000 tuntia ohjelmistoa vuosittain. Tästä valtavasta lähetysmäärästä ei jää pysyvään talteen systemaattisesti edes näytteitä. YLE:n kohdalla tilanne on hieman lohdullisempi. Se säilyttää 205.000 tunnin vuosittaisesta radiolähetysmäärästään pysyvästi noin 10 %. Myös televisiotarjonta on kasvanut huikkeasti viime aikoina. Maksuttomilla digitaalisilla televisiokanavilla lähetetään tällä hetkellä ohjelmistoa yhteensä noin 61.000 tuntia ja maksullisilla tv-kanavilla noin 97.000 tuntia vuodessa. TV-yhtiöt ovat puolestaan säilyttäneet kotimaisia televisio-ohjelmia omissa arkistoissaan hieman erilaisin perustein.

Yleisradiolla on oman tuotannon osalta maamme kattavin tv-ohjelmien arkisto, mutta aivan täydellinen sekään ei ole. Kaupalliset tv-yhtiöt ovat puolestaan siirtäneet suurelta osin ohjelmien tekemisen ulkopuolisille tuottajille ja tuotantoyhtiöille, joille ohjelmatalenteet palautuvat lähetysten jälkeen. Nämä tuottajat ja tuotantoyhtiöt taas eivät taas ole ohjelmien pitkäaikaissäilytyksen asiantuntijoita eikä elokuvien arkistointilakia valvovalla SEA:lla ole ollut riittäviä resursseja valvoa niiden toimintaa. Näin kotimaisten televisio-ohjelmien arkistointia on hoidettu epäyhtenäisillä tavoilla ja osittain jopa sattumanvaraisesti.

Kirjava tilanne hankaloittaa etenkin radio- ja televisiotutkimusta, koska suomalaisen käytännön mukaan yhtiöillä ei ole mitään lakisääteistä velvollisuutta järjestää yleistä tutkijainpalvelua. Yleisradio on kuitenkin pienessä mittakaavassa avannut radio- ja tv-arkistonsa tutkijoille. Tosin resurssien puutteessa YLE:n tv-arkistokaan ei ole voinut ottaa vastaan niin monta tutkijaa kuin sinne on ollut pyrkijöitä viime vuosien aikana. Näin esimerkiksi monen tiedotusopin opiskelijan gradun aihe on jäänyt toteutumatta käytännön esteiden vuoksi.

Eurooppalainen näkökulma

Myös eurooppalaisesta näkökulmasta Suomi on jäänyt jälkijunaan radio- ja televisio-ohjelmien arkistoinnin järjestämisessä. Euroopan neuvosto avasi vuonna 2001 allekirjoitettavaksi audiovisu-

aalisen perinnön suojelua koskevan yleis-sopimuksen, johon liittyy televisio-ohjelmien arkistointia koskeva lisäpöytäkirja. Suomi ei ole allekirjoittanut lisäpöytäkirjaa, mutta tulee todennäköisesti tekemään sen 2008, kun kulttuuriaineistojen tallettamis- ja säilyttämislaki tulee voimaan.

Toistaiseksi Suomen kannalta radio- ja televisio-ohjelmien arkistoinnissa on ollut ehkä kiusallisinta se, että kaikissa muissa Pohjoismaissa asia on jo hoidettu kuntoon ja nimenomaan vapaakappalelakien puitteissa. Ruotsissa perustettiin valtiollinen Statens ljud- och bildarkiv (SLAB) vuonna 1979. Aluksi se tallensi ohjelmia sopimus pohjaisesti, mutta vuodesta 1990 alkaen toiminta on perustunut vapaakappalelakiin. Norjassa kansalliskirjaston vapaakappaleosasto aloitti radio- ja tv-ohjelmien arkistoinnin vuonna 1989 ja Tanskan mediesamling vapaakappalelakiin pohjautuen 2005.

Otettakoon esille myös tavallisen kansalaisen näkökulma. Uusimpien tutkimusten mukaan suomalaiset kuuntelevat radiota keskimäärin hieman yli kolme tuntia ja katselevat televisiota hieman vajaa kolmen tuntia vuorokaudessa. Näin radio- ja televisio vaikuttavat joka päivä merkittävällä tavalla lähes kaikkien suomalaisten elämään, jos asiaa tutkitaan vaikkapa vain ajankäytön kannalta. Lisäksi meillä jokaisella lienee merkittäviä radio- ja tv-muistoja, jotka ovat vaikuttaneet ajatteluamme ja myöhempään elämäämme. Nyt tämä maailmankuvaamme vaikuttanut osa jää huonosti dokumentoiduksi ja se on vain hyvin vajavaisella tavalla tutkimuksen käytössä.

Uudet lait antavat pohjan toiminnalle

Vuonna 2003 jätetty esitys uudeksi vapaakappalelaiksi päivitettiin opetusministeriössä viime kevään ja kesän aikana. Se sai silloin myös uuden nimen - **laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä**. Siinä on yhdistetty em. vapaakappalelakiesitys ja lähes sellaisenaan nykyinen laki (576/1984) elokuvien arkistoinnista.

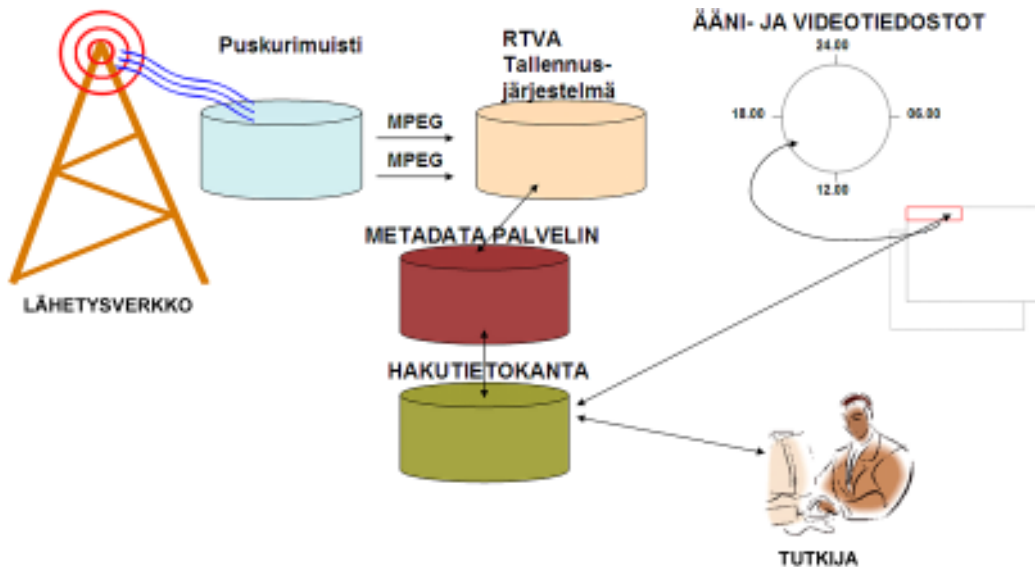
Kulttuuriaineistojen tallettamis- ja säilyttämislain yhteydessä hallitus antoi eduskunnalle myös esityksen Suomen elokuva-arkistoa koskevan lain uudistamisesta. Esityksessä elokuva-

arkiston entiset tehtävät säilyvät, mutta sen toimialaa laajennetaan kattamaan myöhemmin tarkemmin kuvatulla tavalla radio- ja televisio-ohjelmat. Elokuva-arkiston tulee myös edistää ja harjoittaa elokuvaan sekä radio- ja televisio-ohjelmiin liittyvää tutkimustoimintaa. Esityksen mukaan myös Suomen elokuva-arkiston nimi tulee muuttumaan. Uusi nimi on **Kansallinen audiovisuaalinen arkisto**.

Radio- ja televisio-ohjelmien arkistointi käytännössä

Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä sisältää radio- ja televisio-ohjelmien arkistoinnin osalta kaksi periaatetta: **tallettamisen** ja **tallettamisen**. Lakiesityksen mukaan RTVA:n tulee itse **tallentaa tutkijoiden ja muiden tarvitsijoiden käyttöön** monipuolinen ja edustava kokoelma radio- ja televisio-ohjelmia. Nykyisen suunnitteluvaiheen lähtökohtana on se, että RTVA:n digitaaliseen arkistojärjestelmään tallennetaan kymmenen tärkeimmän valtakunnallisen radio- ja tv-kanavan ohjelmistot kokonaisuudessaan. Muiden valtakunnallisten ja paikallisten radio- ja televisio-kanavien lähetyksistä sekä kaapelitelevisiolähetyksistä tallennetaan arkistojärjestelmään vain viikon mittainen näyte vuosittain.

Toisaalta radio- ja tv-yhtiöiden sekä itsenäisten tuotantoyhtiöiden tulee **tallettaa** RTVA:han tai muuhun sen hyväksymään säilytystilaan teoksiksi luokiteltavat ohjelmat ääni- ja kuvatallenteina, jotka ovat teknisesti ainakin lähellä ns. broadcasting -laatua. Todennäköistä on, että YLE:n radio- ja televisioarkistot hyväksytään "muuksi säilytystilaksi". RTVA valmistautuu ottamaan vastaan ja säilyttämään tallenteina muiden yhtiöiden teosluonteisia ohjelmia. Teosluonteisuus on määritelty lakiesityksessä radio- ja ohjelmaksi, "joka on näytelmäteos, dokumentaarinen teos, audiovisuaalinen taideteos taikka joka perustuu kirjalliseen teokseen, sävelteokseen tai erityistä taustatutkimusta edellyttävään tai muuhun alkuperäiskäsikirjoitukseen". Määräyksellä halutaan varmistaa kansallisen kulttuurin tuotteina merkityksellisten radio- ja televisio-ohjelmien säilyminen jälkipolville hyvällä teknisellä laadulla.

Pääosa radio- ja televisio-ohjelmien arkistoinnista tapahtuisi siis tallentamalla. Nykyisellä tekniikalla tällainen arkistointitapa on järkevää, koska silloin kaikki ohjelmat saadaan talteen samalla tiedostoformaattilla. Jos radio- ja tv-yhtiöt lähettäisivät kaikki ohjelmansa ääni- ja videotallenteilla RTVA:lle, se hukkuisi pian erilaisten tallenneformaattien suohon. RTVA tulee siis itse kaappaamaan radio- ja tv-lähetyksiä omaan digitaaliseen arkistojärjestelmäänsä. Koska lähetyksen tallentaminen alkuperäislaadulla veisi valtavasti tilaa, kaapatut tiedostot tullaan pakkaamaan uudelleen pienemmälle resoluutiolle (MPEG-4 standardilla). Sen jälkeen kaapatut ja uudelleen pakatut ääni- ja videotiedostot tallennetaan levy- ja nauharobottijärjestelmään. Alustavien suunnitelmien mukaan massamuistiin tallennetaan vuosittain 100.000 tuntia radiolähetyksiä ja tv-lähetyksiä 30.000 tuntia. Bittimääränä laskien RTVA:n massamuisti kasvaa vuosittain noin 50 teratavulla. Vaikka massiivinen radio- ja tv-lähetyksen tallennus tuntuu ehkä vaativalta operaatiolta, se on täysin mahdollista nykyisin käytössä olevalla tekniikalla. Esimerkiksi Tanskassa vastaavanlainen järjestelmä on ollut käytössä ilman ongelmia jo kahden vuoden ajan.

Valtavasta lähetyssmassasta ei yksittäisiä ohjelmia ole mahdollista löytää ilman tehokasta hakutietokantaa. Jokaisesta ohjelmasta tallennetaan ns. perustiedot, kuten esim. ohjelman nimi, kesto, tekijät, lähetysskanava- ja päivä. Perustie-

toja tullaan sitten täydentämään mm. musiikki-tiedoilla, joita on saatavissa tekijänoikeusjärjestöiltä. Tavoitteena on, että ohjelmia koskeva luettelointitieto eli metadata kerätään eri tietolähteistä mahdollisimman automaattisesti mm. XML-siirtotiedostoina. Tärkeitä tietolähteitä ovat Yleisradion, MTV3:n ja Televisio Nelosen ylläpitämä Venetsia –järjestelmä, jolla em. yhtiöt välittävät ohjelmatietojaan lehdistölle. Muina lähteinä tullaan käyttämään mm. Finnpanel Oy:n järjestelmästä saatavia ohjelmien toteutuneista lähetyssajoista. Lisäksi hyödynnetään alan järjestöjen kokoamia tietoja ohjelmista ja niiden tekijöistä. Automaattikalla kerättäviä tietoja tullaan täydentämään RTVA:n omien informaattikkojen toimesta.

RTVA käyttö ja käyttäjät

Kulttuuriaineistojen tallettamis- ja säilyttämislain toisena johtavana ajatuksena on tutkimuksen tukeminen. Toisaalta RTVA:n tallentamien radio- ja televisio-ohjelmien käyttöä tulevat rajoittamaan muita vapaakappaleaineistoja tiukemmat säännökset. Ohjelmat ovat kyllä tutkijoiden vapaasti kuunneltavissa ja katseltavissa vapaakappalekirjastoissa eli Kansallisessa audiovisuaalisessa arkistossa, Kansalliskirjastossa, eduskunnan kirjastossa sekä Turun, Jyväskylän, Joensuun ja Oulun yliopistojen kirjas-toissa.

Radio- ja televisio-ohjelmien kopiointi vapaakappalekirjastoissa ei ole kuitenkaan sallittua, vaan siihen tarvitaan aina tekijänoikeuksien haltijoiden lupa. Vapaakappalekirjastojen lisäksi tekijänoikeuslakiin tehdyllä muutoksella radio- ja televisio-ohjelmat ovat kuunneltavissa ja katseltavissa Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella. Tätä poikkeusta on perusteltu mainitun laitoksen merkityksellä media-alan koulutuksessa ja tutkimuksessa. Vaikka RTVA:n asiakkaita ovat ensisijaisesti tutkijat, niin tätä tutkijan määritelmää on ajateltu tulkittavan varsin liberaalisti Ruotsin SLAB:n mallin mukaisesti.

Teknisesti digitaaliseen arkistojärjestelmään tallennettujen ohjelmien kuuntelu ja katselu tapahtuu tavallisten PC-työasemien avulla em. vapaakappalekirjastoissa. Kirjastojen RTVA-työasemiin tullaan asentamaan tarpeelliset ohjelmistot ja joku tarkoitukseen sopiva mediasoitin. Työasemat yhdistetään CSC tieteellinen laskenta Oy:n hallinnoiman Funet-tietoverkon avulla RTVA:n digitaaliseen arkistojärjestelmään.

Kansallisen radio- ja televisio-arkiston toteutus

Vaikka laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä tulee voimaan 1.1.2008, kansallinen radio- ja televisioarkisto ei aloita täysimittaisesti toimintaansa mainittuna päivänä. Se johtuu yksinkertaisesti siitä, että digitaalisen arkistojärjestelmän toteutukseen varatut määrärahat ovat käytettävissä vasta em. päivämäärästä alkaen. Parhaillaan ovat käynnissä neuvottelut CSC – tieteellinen laskenta Oy:n kanssa arkistojärjestelmän toteutuksesta. Vaikka ne saataisiin päätökseen hyvissä ajoin ennen vuodenvaihdetta, massiivisen arkistojärjestelmän rakentaminen vie aikansa. Toteutusta hidastaa myös se, että valtiovarainministeriö leikkasi voimakkaasti RTVA:n toteutukseen ensi vuodelle esitettyjä määrärahoja. Näin toteutustyöstä joudutaan lykkäämään ehkä joitakin osia vuodelle 2009.

Mainituista syistä RTVA:n toiminta käynnistetään todennäköisesti niin, että aluksi ryhdytään ottamaan vastaan tallenteina teosluonteisia radio- ja televisio-ohjelmia. Keväällä

2008 käynnistetään radio- ja televisio-ohjelmistojen tallennus digitaaliseen arkistojärjestelmään. Aluksi ohjelmat ja niihin liittyvä metadata ovat todennäköisesti vain passiivisesti tallennettuna kovalevyillä ja datanauhoilla. Vuoden 2008 aikana toteutetaan ensin järjestelmän tietokanta ja sen jälkeen tutkijoiden käyttöliittymä. Jos järjestelmän toteutusvaihe sujuu ongelmitta, kansallinen radio- ja televisioarkisto avautuu tutkijoille – heidän mukana myös musiikkikirjastoväelle – vuoden 2009 aikana.

Suomen elokuva-arkiston projekti-päällikkönä vuoden 2007 ajan toiminut **Lasse Vihonen** on varsinaiselta ammatiltaan Yleisradion äniarkiston johtaja.

Kuten artikkelista voi lukea, Suomen elokuva-arkiston nimi tulee muuttumaan uusien tehtävien myötä. Kansallinen radio- ja televisio-ohjelmien arkisto tulee siten olemaan osa **Kansallista audiovisuaalista arkistoa**. Elokuva-arkiston toiminta tulee nimenmuutoksesta huolimatta jatkumaan elokuvien osalta ennallaan.

Arkiston kirjasto, Suomen suurin alallaan, sijaitsee Helsingin Punavuorella osoitteessa Pursimiehenkatu 29-31 A (4. kerros).

Elokuva-arkisto ja sen kirjasto ovat myös musiikin tutkimuksen kannalta tärkeitä, koska elokuvamusiikkiin liittyvä aineisto löytyy käytännössä parhaiten juuri täältä.

Kirjaston tietokanta on käytettävissä internetin kautta osoitteessa <http://kirjasto.sea.fi:2345/FIN/SEA/> sivuilta pääsee käsiksi myös moniin kansainvälisiin tietokantoihin, katso tarkemmin täältä <http://www.sea.fi/kirjasto/tietokannat.html>.

Kirjastot, musiikki ja tekijänoikeus verkkoympäristössä

Heikki Poroila

Seuraava teksti perustuu puheenvuoroihin, joita olen vuoden 2007 aikana pitänyt viidessä koulutustilaisuudessa. Vaikka näihin tilaisuuksiin osallistui yhteensä muutamia satoja kirjastoalan kollegoja, olen halunnut tarjota asian myös musiikkikirjastokollegoille, joita tilaisuuksissa oli varsin vähän. Koulutuksen järjesti Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus, joka myös tilasi puheenvuoron aihepiiriin. Käytännössä puhuin musiikista enemmän esimerkkinä kuin pääasiana. Tässä kirjallisessa esityksessä painotus on koulutustilaisuuksia selkeämmin musiikissa.

“Kirjastojen elämä on yleensä rauhallista ja verkkaista. Suuret muutokset toteutuvat hitaasti ja vähitellen. Peruslinjoja ei ole tarvinnut pohdiskella vuoden välein. Näin ei ole enää. Kirjastojen toimintaympäristö on muuttunut radikaalisti viimeisten 10-15 vuoden aikana, eikä muutosten loppumista ole näkyvissä. Pääsyyllinen muutostahdin nopeutumiseen on tekniikan kehitys. Erityisesti viestintäteknikka on harpponut askelin, joiden perässä muulla yhteiskunnallisella kehityksellä on ollut tekemistä. Eikä se kirjastoillekaan ole ollut helppoa.

Kaikki eivät usko isoihin muutoksiin vieläkään. Huudahdukset kuten ”Kyllä kirjan merkitys säilyy!” tai ”Ei CD-levy mihinkään häviä!” kertovat sekä jonkinasteisesta haluttomuudesta nähdä muutoksen merkkejä että kutistaa isot prosessit ikaikaiseksi taustahälyksi. Oman puheenvuoroni tarkoitus on perustella, miksi itse arvioin perinteisen kirjastopalvelun olevan hyvin kriittisessä muutoksen tilassa. Tarkastelen aihetta parhaiten tuntemani sisällön eli musiikin näkökulmasta. Tekniikan lisäksi tarkastelen keskeisesti tekijänoikeutta, jonka vaikutukset ovat muuttumassa reunaehdoista ylittämättömäksi kynnykseksi.

Mitä on tapahtumassa?

Mitä siis on tapahtunut ja tapahtumassa? Millä perusteella nyt eletäisiin jotenkin poikkeuksellisia aikoja? Eikö kirjastojen toimintaympäristö ole koko ajan muuttunut, kuten yhteiskunta muutenkin? Eikä muutoksesta ole puhuttu ainakin pari vuosikymmentä yhtä dramaattisin äänenpainoin? Mielestäni tärkein havainto on se, että ensimmäistä kertaa ihmiskunnan historiassa sitten savitaulu- ja papyrusrullakokoelmien kirjastojen tapa kerätä, tallentaa ja levittää informaatiota on vakavasti haastettu. Haastajana on ollut digitaaliseen informaation koodaamiseen ja sähköiseen levittämiseen perustuva avoin tietoverkko, internet.

Tämä haaste sisältää erilaisia ja –tasoisia osahaasteita, joista eräät koskettavat vain joitakin kirjastojen palveluita, eräät käytännöllisesti katsoen kaikkia. Informaatiotekniikan rajuilla harppauksilla on ollut puolestaan voimakas vaikutus tekijänoikeuden muuttamiseen yhä jyrkemmin ja selkeämmin osaksi teollisuustuotantoa. Tekniikan ja tekijänoikeuden tanssissa on välillä vaikea päätellä, kumpi vie, kumpi vain vikisee. Kirjastopalveluiden kannalta olennaista ovat tanssin järjestyttävät vaikutukset.

Kun internet ja eräät muut samanaikaiset viestintätekniikan keksintöihin nojautuvat uudet tavat elää ravistelevat kirjastopalveluiden syvimpiäkin juuria, alan ihmisten reaktiot seuraavat aika tarkkaan samoja malleja, joita ihmisillä muutenkin on tapana noudattaa. Osa toimii ja tekee työtään kuin mikään ei olisi muuttunut tai muuttumassakaan. Jotkut ovat levottomia ja huolestuneita, ja tuntevat avuttomuutta ja epätietoisuutta, koska kehityksestä ei tunnu saavan kiinni. Ehkä vähiten on niitä, jotka haluavat tarttua asiaa niskasta ja tutkia, mistä muutos on tehty ja miten niihin haasteisiin ehkä voidaan vastata.

Vaikka **verkko** ja verkostoituminen ovat nykypäivän kuluneimpia käsitteitä, niitä ei voi ohittaa kirjastojen toimintaympäristön muutoksia analysoitaessa. Digitaalisessa muodossa olevan informaation välittämiseen kykenevä tietoverkko on vähintään kirjapainotaidon keksimiseen verrattavissa oleva muutos, joten siitä on syytä puhua uudestaan ja uudestaan. Mieluiten kuitenkin analyttisesti. **Digitaalisuus** teknisenä piirteenä on usein otsikoissa isoin kirjaimin, mutta sen merkitys on verkkoon nähden toissijainen. Eräitä digitaaliseen tiedontallennukseen liittyviä osatekijöitä on kuitenkin syytä tutkia tarkemmin, ennen muuta äänite- ja tallennustekniikoihin.

Tekijänoikeus on näennäisesti “vain yksi” yhteiskunnallista toimintaa ohjaavista lainsäädännön osista. Informaation liikkumisen näkökulmasta se on kuitenkin niin keskeinen, että tarkka analyysi on tarpeen myös kirjastopalveluiden tulevaisuutta mietittäessä. On myös mielekästä puhua aivan erikseen **ihmisten ajankäytön ja kiinnostuksen kohteiden muutoksista sekä kulutustottumuksista**. Ihmisten käyttäytymistä tarkkailemalla voidaan tehdä ennusteita tekniikan ja lainsäädännön vaikutuksista ja edelleen kirjastopalveluiden tarpeista.

Verkko

Tietoverkot muuttavat kirjastojen toimintaedellytyksiä ja –ympäristöä, mutta olennaisempaa kuin tämän toteaminen onkin kysyä, miten ja missä. Ensimmäinen ja ilmeisin vaikutus verkolla on ollut **tietopalvelun** välineenä. Kymmenessä vuodessa verkkotiedonhausta on tullut niin itsestään selvä osa arkipäiväistä toimintaa, ettei edeltävää aikaa ole helppo edes muistaa. Kuitenkin vielä 1990-luvun puolivälissä pääosa tietopalvelusta perustui painettujen hakuteosten käyttämiseen ja henkilökunnan osaamiseen.

Googlaamisen yleisyys tänä päivänä on ilmeistä, mutta on syytä myös kysyä, ovatko kirjaston perinteiset hakutavat korvautuneet vai onko verkkotiedonhausta enemmänkin perinteisen tietopalvelun päälle rakentunutta uutta toimintaa. Oma havaintoni on, että kyllä enimmäkseen on kysymys korvautumisesta. Esimerkiksi populaarimusiikkiin liittyviä tarkistuksia tehdään lähes pelkästään verkon kautta, koska uusia ja ajan tasalla olevia painettuja julkaisuja ei juurikaan enää valmisteta eikä vanhentunut tieto enää kelpaa asiakkaille.

Verkon kautta tapahtuva tietopalvelu sisältää kuitenkin myös paljon sellaista, mitä aikaisemmin ei voitu edes tarjota. Internet sinällään tarjoaa sisältöjä, joihin ei perinteisessä kirjastoymäristössä ollut mitään mahdollisuuksia. Sen lisäksi monet perinteiset asiat on pystytty jalostamaan verkkoympäristössä laadullisesti aivan uudentyypisiksi palveluiksi. Kirjastoiden bibliografiset luettelot ovat tässä suhteessa läheisin esimerkki. Kirjastojen tietopalvelu on hyötynyt tietoverkoista niin paljon, ettei ole lainkaan liioittelua puhua kokonaan uudentyypisestä palvelusta. Jokainen pari vuosikymmentä kirjaston tietopalvelutyötä tehnyt tietää, miten suuri tämä muutos on ollut.

Sisältöjen levittäminen verkon kautta sisältää silti periaatteessa tietopalveluakin rajumman muutoksen mahdollisuuden kirjastoille. Perinteinen kirjastokokoelma koostuu hyllyille hankituista fyysisistä dokumenteista, jotka ovat joko paikalla tai lainassa eli uuden käyttäjän ulottumattomissa. Verkkoympäristössä julkaisun käsite muuttuu radikaalisti, kun kyse ei enää ole N-määrästä teokappaleita vaan periaatteessa rajattoman monta kertaa kopioitavissa olevista digitaalisista bittikasoista.

Toisin kuin informaation, faktojen ja datan kohdalla, verkkoympäristö on käytännössä kirjastopalveluille vihamielinen ympäristö. Syyllinen on tekijänoikeus, jonka säädösten takia kirjastot eivät voi tehdä verkkoympäristössä edes sitä mitä perinteisesti on tehty. Kun verkko teoriassa tarjoaa rajattomat mahdollisuudet levittää ja vastaanottaa kansalaista kiinnostavaa aineistoa, lainsäädäntö asettaa varsin tiukat ehdot niille palveluille, joita kirjasto voi verkon varaan rakentaa.

Verkko toimii myös **kommunikaatiovälineenä**. Se tarjoaa kirjastoille mahdollisuuden hyödyntää vuorovaikutteisuutta niin kokoelmatyössä kuin muissakin palveluissa. Ammatillisesti verkon tarjoamat mahdollisuudet julkiseen keskusteluun, käytäntöjen yhdenmukaistamiseen tai uusien innovaatioiden levittämiseen ovat lähes rajattomat.

Digitaalisuus

Modernin viestintäteknologian käsitteistä digitaalisuus on varmasti käytetyimpiä ja samalla eniten väärin käsitysten ja oletusten sotkemia. Kysymys on kuitenkin vain informaation koodaustavasta, joka on välttämätöntä tietokoneiden tavalle hahmottaa ihmisen todellisuutta.

Digitaalisuus on tekninen ominaisuus, mutta tällä ominaisuudella on kauaskantoisia vaikutuksia informaation välittämisen ja säilyttämisen kaikissa ilmenemismuodoissa. Ennen muuta kyse on siitä, että digitaalisella koodaustavalla hyvin monet näennäisesti erilaisista sisällöistä ja informaation ilmenemistavoista voidaan paketoita standardoidulla tavalla. Tätä standardoitua pakkausta voidaan sitten helposti, nopeasti ja halvalla käsitellä.

Digitaalisuus ei ole kirjastoissa uusi asia. Ensimmäiset digitaalitekniikalla valmistetut julkaisut ilmestyivät kirjastojen kokoelmiin 1980-luvun alkupuolella (CD-levy). Sen jälkeen käytännöllisesti katsoen kaikki kuviteltavissa olevat sisällöt on opittu muuntamaan digitaaliseen formaattiin. Ulkopuolelle ovat jääneet lähinnä kolmiulotteiset esineet kuten veistokset (holografiatekniikka ei ole edennyt yhtä suurin harppauksin kuin monet muut tekniikat).

Kirjaston perimmäisten palvelutehtävien näkökulmasta digitaalisuus tarjoaa enemmän tai vähemmän lopullisen ratkaisun niin säilyttämisen kuin levittämisenkin näkökulmasta. Kirjasto, jonka kokonaisuudessa on ”kaikki” digitaalisesti koodattuna aineistona, voi tarjota kaiken kuviteltavissa olevan sisältöpalvelun ja sen tietopalvelun edellytykset ovat erinomaiset.

Käytännössä digitaalisuus on kirjastoille ristiriitainen ilmiö. Ilmeisten hyötyjen rinnalla digitaalisuus myös rajoittaa kirjastojen mahdollisuuksia, ennen muuta verkkoympäristössä. Sisältöjen digitaalisuus on syy tai joskus tekosyy niiden käyttörajoituksille tai korkeille hinnoille. Vaikka paperille painettu ”kirja” käyttöliittymänä on pitänyt hyvin puolensa – ja tekee näillä näkymin niin vielä pitkään –, digitaalisuus on nopeasti vallitsevaksi muuttuva tekniikka erityisesti musiikin ja elokuvan puolella.

Tekijänoikeus

Tekijänoikeus on kirjastojen näkökulmasta palvelun reunaehtoja asettava ja määrittävä yhteiskunnallinen tekijä hiukan samaan tapaan kuin käyttöön saatavat aineelliset tai henkiset resurssit. Tekijänoikeus on kuitenkin olemukseltaan ”kaukainen” vaikuttaja, koska muutokset lainsäädännössä tapahtuvat lähes kokonaan kirjastojen ulottumattomissa. Tekijänoikeuden ehtoihin on kirjastojen enimmäkseen vain sopeuduttava, koska muutoksiin on vaikea tehokkaasti vaikuttaa.

Koska tekijänoikeus on yhteiskunnallisten pyrkimysten yhteensovittamisen tulosta, se ei ole kirjastopalvelun näkökulmasta ”hyvä” tai ”paha” asia sinänsä. Ilman tekijänoikeuden suojaa kirjaston kaltaista palvelua tuskin voisi olla olemassakaan. Toisaalta eräät tekijänoikeuden haittavaikutukset uhkaavat merkittävästi kaventaa kirjaston tarjoamaa yhteiskunnallisesti merkittävää palvelua.

Tällä nimenomaisella historiallisella hetkellä ollaan tekijänoikeuden ja kirjastopalveluiden välisessä suhteessa sellaisessa tilanteessa, että tulevaisuuden ennustaminen voi mennä kunnolla metsään. Vaikuttaa kuitenkin vahvasti siltä, että ns. perinteiset kirjastojen palvelut voivat jatkaa tekijänoikeuden voimistamisesta huolimatta pääosin ennallaan. Vaikuttaa myös siltä, että verkkoympäristön uusissa toimintakuvioissa kirjastojen palvelurooli tulee jäämään varsin suppeaksi.

Tekijänoikeuden kehityksen ennustaminen on kuitenkin niin vaikeata, että suuretkin yllätykset ovat mahdollisia. Esimerkiksi kilpajuoksu erilaisten teknisten suojausjärjestelmien rakentajien ja murtaajien välillä näyttää loputtomalta maratonilta ilman minkäänlaista ratkaisua suuntaan tai toiseen. Samanlainen tilanne on laillisen ja laittoman verkkojakelun kohdalla, jotka tällä hetkellä näyttävän elävän rinnakkain.

Kuluttaja

Kirjastojen palvelutulevaisuuden kannalta keskeistä on myös se kehitys, jota tapahtuu aktiivisten kansalaisten elämäntavoissa. Kirjasto voi olla olemassa vain jos sen palveluille on kysyntää (kääntäen: jos se tarjoaa palveluita, joille on kysyntää). Modernin ihmisen tarpeiden tutkiminen ja muutosten ennakointi on siksi kirjastoillekin elintärkeää.

Kirjastoalalla on perinteisesti käyty keskustelua – jopa kiistelyä – siitä, miten ihmisten kiinnostus eri sisältöihin näyttäisi olevan kehittymässä. Tavallisin vastakkainasettelu tehdään ”kirjojen” ja ”muun aineiston” avulla, jolloin arvokonservatiiviksi helposti leimautuva haluaa kirjaston keskittyvän kirjallisuuden käytön edistämiseen ja arvoradoikaali haluaa kirjaston tarjoavan entistä monipuolisemmin ja laadukkaammin musiikkia, elokuvaa, sarjakuvaa jne.

Vähemmälle on yleensä jäänyt se tosiasia, ettemme tiedä tarpeiden ja odotusten muutoksista juuri muuta kuin mitä empiiristen havaintojen kautta kertyy niille, jotka vastaavat käytännössä asiakkaiden palvelemisesta. Tämän takia palveluiden suunnittelu on usein sattumanvaraista tai niin voimakkaasti arvolutautunutta, ettei voi varsinaisesti puhua suunnittelusta vaan pikemminkin perinteiden toteuttamisesta.

On kuitenkin runsaasti vihjeitä siitä, että kirjastopalveluiden tarpeissa on tapahtumassa isoja muutoksia. Varsinkin nuorempien ikäpolvien käsitys järkevistä ajankäytöstä ja toimintatavoista poikkeaa usein hyvin jyrkästi kirjastojen suunnittelusta vastaavien keski-ikäisten oletuksista. Erityisesti suhtautuminen sisältöihin esineinä on ilmiselvästi muuttunut siten, että halu ja tarve nähdä mielenkiintoiset sisällöt fyysisinä esineinä tai tallenteina on vähentynyt. Kun monen nuoren kansalaisen näkökulmasta kiinnostava on yhtä kaukana kuin lähin verkkoyhteys tai mukana kulkeva viihdeväline (kännykkä, mp3-soitin, kannettava tietokone), kirjaston palvelurakenne ei ole välttämättä yhtä houkutteleva kuin ennen.

Kansalainen, kuluttaja, kirjaston asiakas ei ole käyttäytymisessään koskaan ”väärässä”. Kirjaston on muututtava käyttäjäkuntansa mukana, ei toisin päin. Kirjastoille muutokset ovat kuitenkin usein vaikeita, koska palvelurakenne on jäykkä ja fyysisten dokumenttien varaan rakennettu. Myös rahoitusjärjestelmä on jäykkä vuosibudjetteineen ja hyvin rajallisine tulonhankkimismahdollisuuksineen. Myöskään henkilökunnan asenteet ja koulutustausta eivät välttämättä tue nopeaa muuntautumista yhteiskunnallisten tarpeiden mukaan.

Kirjastot ovat kuitenkin osittain pystyneet vastaamaan nopeastikin uusiin haasteisiin. Nettipäätteet ilmestyivät kirjastoihin varsin nopeasti, eikä niiden yleistymisen kaikkien kirjastojen vakiopalveluksi kestänyt muutamaa vuotta kauempaa. Kirjastoilla näyttäisikin olevan valmius tällaisten laite- ja tekniikka-keskeisten muutosten soveltamiseen.

Paljon vaikeammaksi on osoittautunut kokoelmatarjonnan muuttaminen. Päättäjien ja osittain käyttäjäkunnan tuella on pidetty varsin tiukasti kiinni siitä ajatuksesta, että kirjasto on viime kädessä painettuja kaunokirjoja lainaksi tarjoava palvelulaitos. Aivan tuore näyttö tästä ovat Kulttuurirahaston Kirjatalkoot, joiden avulla kirjastojen aineistopalvelukuvaa pidetään tiukasti sellaisena kuin se on useiden vuosikymmenten ajan ollutkin.

Tällaisessa tilanteessa lienee vääjäämätöntä, että osa kansalaisista lakkaa kokonaan käyttämästä kirjastopalveluita, jotka eivät vastaa omia tarpeita. Jos nämä lopettajat – ja ne, jotka eivät koskaan löydäkään kirjaston palveluita – muodostavat tulevaisuudessa kansalaisten enemmistön, kirjaston tulevaisuus näyttää varsin epävarmalta.

Epävarmuuteen on tosin muitakin syitä, joista tässä vain lyhyesti mainitse kaksi ilmeistä, kunnallisen rahoituspohjan haurauden ja tekijänoikeuden palveluita kaventavan vaikutuksen.

Kirjaston musiikkipalvelut

– loppu vaiko sittenkin uusi aloitus?

Musiikki Suomen julkisissa kirjastoissa on käynnissä olevien muutosten kannalta antoisa tutkimuskohde, koska monet muutosilmiöistä näyttäivät toteutuvat nopeimmin juuri musiikissa. Toisaalta musiikin asema kirjastojen palveluissa on vuosikymmenten ponnisteluidenkin jälkeen niin kiikerä, ettei kaikkia siinä tapahtuvaa voi välttämättä yleistää koskemaan kaikkea kirjastopalvelua. Todennäköisesti se kuitenkin näyttää suuntaa.

Tarkastelen kirjaston musiikkipalveluita kolmesta näkökulmasta: musiikin tallennus- ja jakelutekninen kehitys, tekijänoikeuden määrittämien ehtojen vaikutus ja musiikin kuluttamisen muutokset.

LP, CD, MP3...?

Kirjastot ovat kolmisen vuosikymmentä voineet lainata asiakkailleen musiikkia sisältäviä tallenteita. Sitäkin pitemmän ajan ovat asiakkaat voineet kuunnella musiikkia kirjastojen tiloissa. Tänä aikana on tallennetekniikassa tapahtunut muutamia isoja harppauksia, kun LP-levyjen rin-

nalle tulivat ensin c-kasetit ja sittemmin CD-levyt. Sittemmin ei harppauksia tällä tiellä olekaan enää tapahtunut, koska CD:tä eivät ole korvanneet uudet tallenteet (kuten DVD-audio tai SACD) vaan uusi tapa pakata ja jaella musiikkia.

Uusien tallenteiden sulauttaminen kirjaston palveluihin on ollut lähinnä tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuva prosessi. Esimerkiksi c-kasetin kohdalla eri kirjastot päätyivät poikkeaviin ratkaisuihin. Joissakin kirjastoissa musiikkikasetteja hankittiin varsin suuria määriä, eräissä muissa kirjastoissa ne varattiin lähinnä joidenkin musiikinlajien kokoelmia varten (lastenmusiikki, vanhimpien ikäluokkien viihdemusiikki). Ratkaisut olivat käytännöllisiä, mutta ne perustuivat erilaisiin arvioihin siitä, mikä on tarkoituksenmukaista ja asiakkaita parhaiten palvelevaa.

Musiikkitekniikan kehitys kohti tallenteet korvaavia erilaisia digitaalisia tiedostomuotoja ei ole saanut kirjastoissa ansaitsemaansa huomiota. Ratkaisuista päättävät vanhemmat ikäpolvet eivät ole osanneet tai ehkä aina halunneetkaan nähdä, kuinka nopeasti digitaalisiin pakattuihin musiikkietueisiin (ennen muuta mp3) perustuva tekniikka on heijastunut musiikin käyttö- ja levitystapoihin.

Kysymys ei kuulukaan, kuinka nopeasti CD-levy kuolee ja katoaa kaupoista. Kysymys on siitä, kuinka nopeasti ja millä tavalla käyttäjien suuri joukko siirtyy käyttämään musiikkia pääasiassa tiedostomuodossa perinteisistä äänitekonekonaisuuksista ja –tallenteista piittaamatta. Jos CD-levy pitää pintansa – kuten huomattavan monet kirjastoalan ammattilaiset tuntuvat toivovan myös henkilökohtaisista syistä – yhtä hyvin kuin esimerkiksi kirja käyttöliittymänä, kirjastot voivat jatkaa perinteistä elämäänsä kaikessa rauhassa. Jos sen sijaan CD-levy menettää nopeasti asemansa musiikin jakelu- ja välitysalustana, kirjastojen elämä ei tekijänoikeussyistä voi jatkua kuten ennen.

On huomattava, ettei kysymys CD:n tulevaisuudesta riipu kirjaston ratkaisuista. Uudet tallenteet, kuten SACD, eivät yleisty tai ole yleistymättä kirjastotarjonnan seurauksena. Kysymys on laajemmista

käyttömukavuuteen ja –kulttuuriin liittyvistä muutoksista, joiden kaikkia syitä ei välttämättä kukaan osaa analysoida. Kysymys on vain näennäisesti ikäpolvierosta. Vaikka nuorimmat ikäpolvet soveltavat uusia tekniikoita nopeasti ja helposti, myös vanhemmissa ikäryhmissä tehdään kauaskantoisia ratkaisuja. Moni LP-sukupolveen kuuluva musiikin harrastaja on jo siirtynyt kovalevy pohjaiseen musiikki-tiedostojen kuuntelemiseen, mutta ei sen takia että se olisi muodikasta vaan koska se on käytännöllistä.

Tekijänoikeus musiikkilainauksen lopettajana

Musiikkitalenteiden teknisellä kehityksellä ei ole sinänsä yhteyttä tekijänoikeuteen tai sen asettamiin reunaehtoihin. Verkossa liikuteltavia musiikkitietueita ei ole kehitelty, jotta kirjastojen lainaustoiminta voitaisiin lopettaa. Käytännössä tekninen kehitys voi silti ilmentyä tekijänoikeuden kautta juuri tällä tavalla.

Kysymys on kansainvälisen tekijänoikeuslainsäädännön perustavanlaatuisesta suhtautumisesta verkon kautta levitettäviin sisältöihin. Lait tekevät olennaisen eron fyysisten teoskappaleiden ja digitaalisessa muodossa olevien tiedostojen käytön välillä. Vain fyysisiä teoskappaleita (CD-levyjä) voidaan lainata, musiikkitiedostoa ei lainata vaan se välitetään yleisölle. Tästä erosta seuraa dramaattinen ero kirjastopalveluissa: se mikä on mahdollista fyysisten teoskappaleiden lainauksena, ei ole sallittua digitaalisten musiikkitiedostojen välittämisessä.

Tekijänoikeuslainsäädäntö ei sisällä määräystä, jonka mukaan kirjasto ei saa välittää yleisölle digitaalisessa muodossa olevaa musiikkitiedostoa. Käytännössä tilanne kuitenkin on tällainen, koska välittäminen on säädetty ilman poikkeuksia oikeudenhaltijan yksinoikeudeksi. Jos oikeudenhaltijat eivät halua kirjastojen välittävän musiikkitiedostoja asiakkailleen, kirjastot eivät sellaista palvelua myöskään voi tarjota.

On julkisestikin pohdiskeltu, että voi olla myös oikeudenhaltijan edun mukaista päästää kirjasto osallistumaan musiikkitiedostojen välittämiseen yleisölle. Näin voi todellakin olla joissakin tapauksissa, mutta onko näin käytännössä ja riittävän usein, on kokonaan eri asia. Monet painavat syyt puhuvat tällaista oletusta vastaan.

Kiertämättömänä faktana kuitenkin pysyy, että kirjastoilla ei ole lakiin perustuvaa oikeutta osallistua suojatun musiikin välittämiseen yleisölle. Jos tähän välittämiseen osallistutaan, palvelu voi perustua vain sopimukseen oikeudenhaltijan kanssa.

Kokonaan toinen tilanne on tekijänoikeudellisesti vapaan musiikin osalta. Siinä kirjastot voivat olla ja ovat jo olleetkin aktiivisia. Rajoituksia tuottavat lähinnä resurssien vähyyys ja jossain määrin asenteet. Myös työnantajalla saattaa olla sanomista siihen, että kirjastot ryhtyvät aktiivisesti tuottamaan verkossa levitettävää musiikkia, vaikka toiminta olisi-kin laillista.

On myös mahdollista, että erilaisin sopimuksin kirjastoista voi tulla virtuaalinen koti sellaisille musiikintekijöille, joilla ei ole halua tai mahdollisuutta saada musiikkiaan esiin kaupallisten kanavien välityksellä. Mikä tahansa verkko-musiikin välittäminen on kirjastonkin kautta mahdollista sopimus pohjalta. Aika näyttää, onko tällaiselle palvelulle todellista kysyntää ja motivaatiota.

Musiikin kulutustavat muuttuvat joka tapauksessa

Musiikkia on aina käytetty monilla tavoilla. Yhteistä käyttötavoille on kuitenkin riippuvaisuus nuotinlukutaidosta tai tallennetekniikasta. Kirjastojen musiikkipalvelu on tarjonnut nuotintettua musiikkia suunnilleen samoin periaattein kuin tietokirjallisuutta. Soivaa musiikkia on tarjottu ensin kuuntelupalveluna, sittemmin kotiin lainattavina äänitteinä.

Toisen maailmansodan jälkeinen aika on jo osoittanut, että musiikin käyttötavoissa voi tapahtua nopeitakin muutoksia, kun tekniikka ja odotukset yhdistyvät. Esimerkiksi kirjaston tarjoaman kuuntelupalvelun suosio ja tarve väheni, kun 1980-luvulla kotien viihde-elektroninen varustelu parani ja kirjastot aloittivat äänitteiden lainaamisen. Kannettavat soittimet ja autostereot lisäsivät sekä kasettien että sittemmin CD-levyjen kuuntelumahdollisuuksia.

Tallennesidonnaisen musiikinkuuntelun rinnalla on ollut ennenkin radion ja vähemmässä määrin television tarjonta, joiden suosiota on harrastajan näkökulmasta kuitenkin aina rajoittanut äänen suhteellisen vaatimaton laatu, riippuvaisuus toimittajien musiikkivalinnoista ja ennen muuta pakko kuunnella musiikkia silloin, kun sitä ajetaan ulos.

Internet ja tiedostopohjainen kuuntelu ovat mullistaneet tallenteista riippumattoman kuuntelun ja lisänneet kuluttajien valinnanvapautta voimakkaasti. Verkon kautta on mahdollista kuunnella musiikkia 24 tuntia vuorokaudessa, myös maksutta. Pääosa tarjonnasta on edelleen radioasematyyppistä, jolloin valinta jää kanavan valinnan tasolle. Verkkoon on kuitenkin jo syntynyt jonkin verran sellaisia kaupallisia kuuntelupalveluita, joissa asiakas voi maksua vastaan valita itse, mitä haluaa kuunnella. Tällainen streaming-tekniikkaan perustuva kuuntelupalvelu tyydyttää valikoivan kuulijan tarpeita samantyyppisesti kuin kirjaston kuuntelupalvelu. Erona on kuitenkin se, ettei verkkokuuntelua varten tarvitse lähteä pois kotoa.

Keskustelu siitä, kuinka pitkään ihmiset haluavat ostaa CD-levyjä tai kuinka nopeasti ihmiset alkavat ostaa verkkomusiikkia suoraan lankoja pitkin, on kirjastojen kannalta tärkeitä. Jos CD-levyjen ostaminen korvautuu suhteellisen nopeasti verkkomusiikin ostamisella, seurauksena on todennäköisesti CD-tuotannon supistuminen ja painopisteen siirtyminen verkkomusiikkiin. Tämä puolestaan heikentää kirjaston kykyä tarjota varsinkin uuteen musiikkiin liittyviä palveluita. Se puolestaan näkyy väijäämättä kirjaston käyttöluvuissa, jolloin voidaan joutua tilanteeseen, joka ulospäin näyttää siltä, etteivät asiakkaat enää ole kiinnostuneita kirjaston musiikkipalveluista.

Tämä huomio on totta, mutta ei aivan kaikilta osiltaan. On selvää, että siirtyminen CD-levyistä verkossa levitettäviin tiedostoihin voi olla harkittu ja omaan haluun perustuvaa kehitystä. Jossain vaiheessa kuitenkin kysymys alkaa olla vaihtoehdon puutteesta myös kuluttajan näkökulmasta. Vastavasti kirjaston maksuttomia musiikkipalveluita todennäköisesti suosittaisiin, jos niitä vain olisi myös verkkomusiikin puolella. Koska se ei tule olemaan laajasti mahdollista, asiakkaat joutuvat eräällä lailla pakkotilanteeseen. Kirjastoa tekisi ehkä mieli käyttää, mutta sen kautta ei enää saa haluamaansa musiikkia, joten asiointia ei kannata jatkaa.

On myös esitetty, että ns. vertaisverkot (P2P) uhkaavat kirjaston asemaa, koska verkon kautta laittomasti leviävä musiikki riittää tyydyttämään useimpien nuorten tarpeet. Asiaa on vaikea todentaa, mutta monet vertaisverkkoihin liittyvät ongelmat (tekniikka, laittomuuden seuraukset) taannevat sen, että ne jäävät vain yhdeksi, vaikka suosituksia hankintakanavaksi. Kirjasto ei missään olosuhteissa pysty kilpailemaan verkossa levitettävän musiikin jakelijana.

Musiikin käyttämisen muutokset voivat siis luoda tilanteen, jossa kirjaston palvelut ovat luonteeltaan lähinnä museaalaisia tai korkeintaan nostalgisia, koska uusinta musiikkia ei ole kokoelmassa lainkaan tai vain vähän. Jos asiaa tarkastellaan neutraalisti ja objektiivisesti, voidaan ehkä todeta kirjaston aikaisemmin tuottamien palveluiden nyt hoituvan jollain muulla tavalla, joten syytä murehtimiseen ei ole. Asian tarkempi analyysi kuitenkin osoittaa, ettei asia ole näin yksinkertainen. Vaikka verkossa liikkuu paljon musiikkia sekä laillisesti että laittomasti, kirjastotyyppisellä strukturoidulla, valikoidulla ja hyvin dokumentoidulla kokoelmalla on monia etuja. Musiikki on myös perusluonteeltaan iätöntä, mikä helpottaa vanhemman kokoelman täysipainoista hyödyntämistä myös tulevaisuudessa.

Myös musiikkikirjaston on muututtava

Edellä hahmotellut muutokset antavat aihetta arvioida, että musiikkikirjastojen toimintaympäristö ja yhteiskunnalliset ehdot tulevat muuttumaan suhteellisen jyrkästi siitä, mihin 1980- ja 1990-lukujen kehitys on 2000-luvun alussa johtanut. Tekniikka, tekijänoikeus ja ihmisten käyttäytymisen muutokset yhdessä ovat viemässä tilanteeseen, jossa yleisen kirjaston musiikkipalvelutarjontaa täytyy suunnitella uudeksi. Asiaa on hyvä tarkastella sekä tiedonhaun että sisältöpalveluiden näkökulmasta unohtamatta myöskään dokumentointia. Tämä koskee hitaammin myös muuta kirjastoa.

Vielä pari vuosikymmentä sitten saattoi huoletta todeta, ettei kirjastojen tarjoamalle **musiikin tietopalvelulle** ollut yhteiskunnallisesti merkittävää vaihtoehtoa tai ”kilpailijaa”. Nyt on todettava, että internet on tällainen vaihtoehto, joka monessa tapauksessa ja monille kansalaisille on täysin riittävä tietopalvelun apuväline. Se on mielekäs apuväline myös musiikkikirjastotyön ammattilaisille, mikä on myös otettava huomioon. Onko vedettävä sellainen johtopäätös, että kirjastot voivat hyljättää omasta tietopalvelustaan tai jopa lopettaa sen turhana satsauksena? Mielestäni ei, paristakin painavasta syystä.

Ensinnäkin on muistettava, että vaikka verkosta löytyvät Wikipedian tyyppiset palvelut korvaavat lähes kaikissa tapauksissa yksinkertaisen perusfaktatiedon tarpeen, syvällisempiä analyysejä on verkon kautta paljon vaikeampi löytää sekä teknisesti että sen takia, ettei niitä siellä välttämättä ole. Yksinkertaisen tietosanakirjatyypin faktatiedon takia ei kirjaston kannata enää suuremmin vaivautua, mutta osa apuvälineistä ja informaation lähteistä on edelleenkin etsittävä fyysisten kirjojen joukosta.

Toinen tärkeä kirjastojen omaa tietopalvelua tukeva tosiasia on informaation strukturoinnin ja standardoinnin vaihteleva taso internetissä. Vaikka osa musiikin tiedonlähteistä on rakennettu hyvin ja helppokäyttöiseksi, yleisesti ottaen kirjastojen bibliografiset tietokannat ovat paljon edellä verkon tietokantoja. Taustalla on sekä ammattitaidon puutetta verkkosivujen toteuttajilla että erilaisesta motivaatiosta seuraavaa tasoeroa. Useimmille verkkopalveluiden tarjoajille ei ole mielekästä satsata rahaa työvoimavaltaiseen perusdokumentointiin tai hakumuotojen standardointiin ja käytäntöjen yhdenmukaistamiseen.

Kirjastojen tietokannat eivät suinkaan ole täydellisiä tiedonhakijan näkökulmasta, mutta omalla alueellaan, bibliografisen informaation tarjoajina ne ovat verkossa suhteellisen ylivoimaisia. Tämän ylivoiman säilyttäminen saattaa kuitenkin edellyttää kunnollista satsausta mm. graafisten käyttöliittymien kehittämiseen sekä tietokannan ulkopuolisten informaatiolähteiden tehokkaampaan hyödyntämiseen.

Kirjastojen tietopalvelun näköalat ovat suhteellisen hyvät, koska esimerkiksi tekijänoikeus ei rajoita tai estä faktojen käsittelyä. Osa kansalaisten kaipaamasta informaatiosta saattaa tosin kadota erilaisen suojausten ja salasanojen taakse, jolloin tietopalvelusta maksettavien kustannusten kasvu saattaa aiheuttaa uhan sen jatkumiselle. Suurimmaksi esteeksi tietopalvelun kehittämiselle saattaa osoittautua taustaorganisaatioiden haluttomuus kustantaa sellaista tietopalvelua, jonka hoitaminen edellyttää satsaamista sekä henkilöresursseihin että maksullisiin tietokantoihin.

Sisältöpalvelut ovat tietopalvelua huonommassa tilanteessa. Tekijänoikeuden koventuva suojele johtaa vääjäämättä kirjaston laillisen palvelun alueen kaventumiseen. Musiikissa kaventuminen saattaa olla niin perusteellista, ettei jossain vaiheessa voida enää puhua ajan tasalla olevista sisältöpalveluista. Tilanteeseen on etsitty ratkaisua lähinnä kolmelta suunnalta. Jo tällä hetkellä mahdollinen ja kokeiltavana oleva malli on tarjota kirjastossa mahdollisuus **kuunnella musiikkia** kirjaston piikkiin. Naxos Music Libraryn kaltaiset palvelut tulevat nopeasti leviämään myös Suomessa (vuonna 2008 sen tarjoaa ainakin puolen tusinaa kirjastoa). Perinteisen palvelun elvyttäminen uusissa olosuhteissa on kuitenkin täysin riippuvainen siitä, onko verkon kautta saatavissa riittävän monipuolista sisällöllistä tarjontaa sellaiseen hintaan, jonka kirjastot voivat ja rahoittajat haluavat maksaa. Tilannetta monimutkaistaa se, että verkon kautta voi kuunnella musiikkia myös täysin korvauksetta ja ilman kirjaston väliintuloa. Sellainenkin kehitys on mahdollista, että laajasti siirrytään jonkinlaiseen ”musiikkiveroon”, jota peritään kaikilta ja joka oikeuttaa laillisesti hyvin rajoituksettomaan verkkotarjonnan hyödyntämiseen.

Toinen sisältöpalveluiden tarjonnan jatkamiskeino perustuu **sopimuslisenssiin**. Eriksseen sopimalla voidaan tavoitella toisaalta verkossa julkaistujen musiikkiteosten julkaisemista CD-muodossa (eräänlaisia kirjastolevyjä), toisaalta musiikin lataamista verkon kautta esimerkiksi Tanskan ja Ruotsin mallien mukaisesti. Sopimuslisenssin saaminen verkkomusiikin julkaisemiseen fyysisinä teoskappaleina (ja siten lainattavina tallenteina) ei ole kuitenkaan mitään takeita, se on täysin riippuvaista oikeudenhaltijoiden kiinnostuksesta ja halusta lähteä tällaiseen toimintaan. Sopimusjulkaiseminen merkitsee lisäksi myös ns. karenssiaikojen soveltamista, koska verkkomusiikin jakeluun ei varmastikaan haluta minkäänlaista kilpailevaa tarjontaa vuoteen tai puoleen uutuuden julkaisemisesta.

Sopimukset musiikin latauspalveluista ovat kiinni lähinnä rahasta. Jos kirjasto haluaa levittää täsmälleen samaa musiikkia, mitä myös kaupalliset välittäjät tarjoavat, sen täytyy maksaa asiakkaalle tai kirjastolle markkinahinnan verran. Ei ole ajateltavissa, että kirjasto saisi välitettäväkseen verkkomusiikkia hitustakaan halvemmalla kuin markkinoilla liikkuva ostaja. Toisaalta tällaisen ladattavan musiikin täysimääräinen tai osittainenkin sponsorointi kirjaston varoilla on suhteellisen epärealistinen ajatus. Vaikka esimerkiksi Tanskassa on tällainen järjestely toiminnassa, perustuu se valtion mittavaan taloudelliseen panostukseen, eikä mitään takeita panostuksen jatkuvuudesta ole olemassa. Tekijänoikeuden luonteeseen kuuluu, että tällaiset järjestelyt ovat voimassa vain sopimusajan, jonka jälkeen ne voivat loppua kokonaan.

Sisältöpalveluiden kolmas tie perustuu **tekijänoikeudellisesti vapaan aineiston** välittämiseen. Tähän aineistoon kuuluvat sekä sellainen musiikki, joka koskaan ei ole ollutkaan tekijänoikeuden suojaamaa että sellainen musiikki, jonka suoja on lakannut lain määrittelemien vuosien kuluttua. Samaan ryhmään voidaan tietyin varauksin ottaa myös sellainen musiikki, jonka oikeuksien omistajat haluavat vapaaseen levitykseen.

Ns. vapaan musiikin suhteen reunaehtoja syntyy lähinnä omista resursseista ja tarjolla olevan aineiston rajallisuudesta. Vaikka tekijänoikeudellisesti vapaata musiikkia on sinänsä suhteellisen paljon, se on enimmäkseen vanhaa tai muuten marginaalista. Usein tilanne on myös sellainen, että vaikka itse musiikki olisi vapaata, sen esitykset ovat niin tuoreita, että ne nauttivat edelleen suojaa. Kirjastojen näkökulmasta vapaata riistaa ovat nimittäin vain sellaiset äänitteet, joiden julkaisemisesta on kulunut vähintään 50 vuotta ja joiden sisältämän musiikin kaikkien tekijöiden kuolemasta on kulunut vähintään 70 vuotta.

Käytännössä vapaan musiikin tarjonnan tärkein este on tarvittavien resurssien löytyminen. Musiikin digitointi on suhteellisen työlästä ja työvoimavaltaista, eikä työssä tarvittavaa laitteistoa ole missään valmiina. Hyvälaatuisen äänitiedoston valmistamiseen vanhasta äänilevystä tarvitaan laitteisto, jonka hintahaarukka on 10.000-30.000 euroa. Tällaisia rahoja ei useimmilla kirjastoilla ole, henkilökuntakuluista puhumattakaan. Siksi hankkeet on suunniteltava huolellisesti ja mieluiten monen toimijan yhteisprojekteina.

Tekijänoikeuden näkökulmasta ns. vapaa aineisto on kuitenkin helpoimmin ja nopeimmin kirjastojen uusien palveluiden ulottuvilla. Niihin kohdistuu myös melkoisesti kiinnostusta, kuten on havaittu mm. Kansalliskirjaston Raita-tietokannan ja HelMet-kirjastojen latauspalvelukokeilun yhteydessä. Kansallisen strategian luominen tällaisten palveluiden tuottamiseksi on kuitenkin vasta alkuvaiheissaan.

Nuottijulkaisut ovat tekijänoikeudellisesti äänitteitä selkeämpi toimintakohde, koska niissä ei tarvitse ottaa huomioon esittäjien suojaa. Nuottien usein suuren ja poikkeuksellisen koon takia tavantomaiset kotiskannerit eivät kuitenkaan ole riittävä väline digitointiprojekteissa, vaan työssä tarvitaan vähintään A3-kokoiseen skannaukseen kykenevät skannerit oheislaitteineen. Suomen mittakaavassa ei ole välttämättä mielekästä perustaa kovin montaa nuottien skannaamiseen kykenevää yksikköä Suomalaisen musiikin tiedotuskeskuksessa ja Kansalliskirjastolla jo olevien lisäksi.

Näköpiirissä olevat muutokset heijastuvat myös musiikkikirjastojen **dokumentointiin**. Haasteita nousee sekä dokumentointifilosofian että -tekniikan puolelta. Perinteinen kirjastojen bibliografinen kuvailu ja hakutietojen lisääminen eivät välttämättä riitä tulevaisuudessa hyvän palvelun tuottamiseen.

Kirjastoissa on tyydytty pitkään ajattelemaan, että dokumentoinnin tehtävien määrittely eli pohjimmainen filosofia on jo tehty eikä tarvetta periaatteiden pohtimiseen ole. Erityisesti verkkotiedonhaun monet innovaatiot pakottavat kuitenkin arvioimaan, että passiivisuuteen ei ole enää hyviä perusteita. Erityisesti tuuletusta ja uusia ideoita kaippaa dokumentoinnin muodollisen ja luovan osuuden keskinäinen suhde.

Verkkoviestinnän tekniikat tarjoavat perinteiselle bibliografiselle dokumentoinnille mahdollisuuden laajentua sekä visuaalisesti että funktionaalisesti. Luetteloinnin ei tarvitse ainakaan teknisistä syistä olla enää *vain* luettelointia, vaan palvelua voidaan jalostaa kohti kokonaisvaltaista sisällön erittelyä ja kuvailua. Tekijänoikeus asettaa tämän työn kehittämiseksi jonkin verran esteitä, mutta pääosin sitä voidaan tehdä ilman juridisia ongelmia. Suurimmat ongelmat liittyvät erilaisten itsenäisten teos-elementtien kuten kansikuvien linkittämiseen ja muuhun hyödyntämiseen.

Ajatus, jonka mukaan bibliografinen tietue on vain lähtöpiste erilaisille hyödyllisille linkeille moneen eri suuntaan, on suhteellisen hitaasti omaksuttu edes teoriassa kirjastoluetteloiden todellisuuteen. Useimmat kirjastojen verkkoluettelot ovat edelleen lähinnä kortistojen simulaatioita typografiaa myöten. Tämä ei ole välttämättä tulevaisuuden palvelukysyntää palveleva ratkaisu.

Aivan oman ongelmansa muodostavat sellaiset sisällöt, joita kirjasto ei voi hankkia omaan kokoelmaansa. Iso haaste on jo siinä, pitääkö tai kannattaako kirjaston ylipäätään dokumentoida sellaisia sisältöjä ja palveluita, joita se ei voi omistaa. Tämä on osittain ammattieettinen, osittain hyvin konkreettisesti taloudellinen ja hallinnollinen kysymys. Kirjaston ylläpidosta vastaavat yhteisöt todennäköisesti tarkastelevat asiaa hiukan toisin kuin kirjastoalan ammattilaiset.

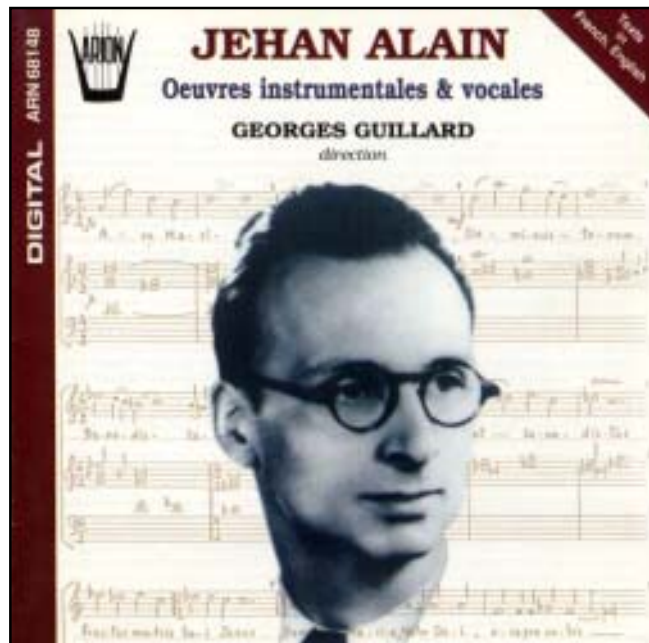
Jos päädytään laajasti sellaiseen ratkaisuun, että myös verkkosisältöjä täytyy voida hakea kirjastojen järjestelmien kautta, täytyy miettiä tällaisen dokumentoinnin periaatteet ja käytännölliset toteuttamismallit. Valmiita vastauksia ei liene kellään, joten pohdintaa tarvitaan, myös musiikkikirjastotyön ammattilaisten kesken.

On myös vakavasti mietittävä, mitä tehdä sellaisten verkkopalveluiden suhteen, joihin kirjasto ei pysty tarjoamaan pääsyä, mutta joita muuten pidetään musiikkipalveluissa keskeisinä. Eräänä vaihtoehtona on tällöin rakentaa kuluttajanvalistustyypistä palvelua, jossa kerrotaan – hiukan nykyisen Linkki-kirjaston tyyliin – palvelun tarjonnasta ja sen ominaisuuksista. Ajatuksena voi olla tarjota sellaista kriittistä, mutta neutraalia informaatiota, jonka nojalla kuluttajan on helpompi harkita, onko palvelu siitä pyydettävän hinnan arvoista.

Pieni jälkikirjoitus

Tulevaisuus koskettaa jokaista tahdosta riippumatta. Olen saanut edellisestä puheenvuorosta täysin vastakkaista palautetta. Eräät ovat kiitelleet suorapuheisuudesta, vaikeitten asioiden ääneen lausumisesta. Jotkut kollegat ovat taas olleet huolestuneita – jopa kiukkuisia – siitä, että jotenkin manaan esiin ikäviä vaihtoehtoja, jotka sen seurauksena toteuttavat itse itseään. Tästähän ei ole kyse, meidän sanomisillamme tai tekemisillämme ei ole yleiseen kehitykseen minkäänlaista vaikutusta. Kirjastojen palveluiden kehitykseen me sen sijaan voimme jossain määrin vaikuttaa. Ihan riittävä haaste sekin.

Yhtenäistetty Jehan Alain

Heikki Poroila

Ranskalainen säveltäjä **Jehan Alain** (1911-1940) loi lyhyen elämänsä aikana sävellyksiä, joista varsin monia – erityisesti uruille sävellettyjä – on levytetty ja esitetty vilkkaasti. Alainin teosluettelo ei ole erityisen hankala tapaus, mutta sen johdonmukainen käyttö on koodien tasolla ollut epäselvää. Grove viittaa numeroinnissaan Helga Schauerten luetteloon vuodelta 1985* ja sen AWW-numerointiin. Wikipediaan on sen sijaan löytänyt tiensä säveltäjän omiin merkintöihin perustuva JA-luettelo sekä musikologi **Jehan Stéfanin** ilmeisesti vuonna 2006 kokoama kronologinen JS-listaus.

Olen päätenyt pitämään AWW-luetteloä edelleen käyttökelpoisimpana ratkaisuna pienin korjauksin (varsinkin ranskan kielen oikeinkirjoituksessa) ja täydennyksin. Alainin oma luettelo on omalla tavallaan autenttinen, mutta sen monet virheellisiksi osoittautuneet päiäykset ja muut yksityiskohdat pakottavat jonkinasteiseen varovaisuuteen. Tähän luetteloon yhdistetty JA-numerointi on epäilemättä jälkipolvien keksimä, joten sitä ei voi pitää erityisen painavana, koska numerointi perustuu epämääräiseen kronologiaan.

Luetteloista tuorein eli JS-listaus nojautuu JA-luetteloon, mutta uudistaa kronologiaa päätyen selkeästi erilaisiin ratkaisuihin. Stéfanin soveltama numerointi on sekava ja suhtautuu mm. teoksiin ja niistä tehtyihin sovituksiin eri lailla kuin mihin kirjastojen säännöt ohjaavat. Koska sekä JA- että JS-numerointia saattaa esiintyä AWW-numeroinnin rinnalla, olen merkinnyt kaikkien teosten yhteyteen kaikki käytetyt koodit. Niiden muutaman teoksen kohdalle, joita ei löydy AWW-luettelosta, olen merkinnyt AWWdeest-koodin lisäksi sulkeisiin teoksen JA-numeron.

Hakemisto julkaistaan myöhemmin luettelon verkkoversiossa.

* Schauerte, Helga: *Jehan Alain (1911-1940) : l'homme et l'oeuvre* (L'orgue, dossier iii (1985) [AWV]

[Adagio capricieux, AWW1]

1930. Piano. JA130, JS012. Julkaistu kokoelmassa *Deux courtes pièces* (2001).

[Fox-trot, AWW2]

1928. Piano. JAdeest, JSdeest.

[Togo, AWW3]

1929. Piano. JA21, JS001.

[Ecce ancilla Domini, AWW4]

1930. Piano. JA4, JS010.

[Berceuse sur deux notes qui cornent, AWW5]

1929. Urut. JA7bis, JS002.

[Berceuse sur deux notes qui cornent, AWW5;sov., piano (Etude de sonorité sur une double pédale)]

1930. Sovitus pianolle. JA7, JS014.

[Etude sur un thème de quatre notes, AWW6]

1929. Piano. JA3, JS003.

[Chanson triste, AWW7]

1929. Piano. JA8, JS004. Julkaistu kokonaisuudessa *Dix pièces pour piano* (1989).

[Ballade en modephrygien, AWW8]

1930. Urut (tai piano). JA9, JS005.

[Muunnelmat, piano, AWW9]

1930. JA2, JS006.

V: Thème et cinq variations. Prélude et 5 variations 'Patte de velours'

[Lamentot, urut, AWW10]

1930. JA14, JS007. Pianosovitus samalta vuodelta tunnetaan.

[Muunnelmat, piano, AWW11]

1930. JA1, JS008

V: Quarante variations brèves

[Des nuages gris, AWW12]

1930. Piano (Säveltäjän oman teosluettelon mukaan teos on yhdelle pianolle). JA17, JS009. Julkaistu kokonaisuudessa *Dix pièces pour piano* (1989).

[Postlude pour l'Office de Complies, AWW13]

1930. Urut. JA29, JS011.

[Seigneur, donne-nous la paix éternelle, AWW14]

1930. Piano. JA5, JS013.

V: Choral

[Etude sur les doubles notes, AWW15]

1930. Piano. JA10, JS010.

[Pour le défrichage, AWW16]

1930. Piano. JA20, JS016. Julkaistu kokonaisuudessa *Dix pièces pour piano* (1989).

[Petite rhapsodie, AWW17]

1931. Piano. JA12, JS019.

[Mélodie-sandwich, AWW18]

1931. Piano. JA16, JS020. Julkaistu kokonaisuudessa *Dix pièces pour piano* (1989).

[Verset-Choral, AWW19]

1931. Piano (tai urut). JA6, JS021. Julkaistu kokonaisuudessa *Cinq pièces faciles pour orgue ou piano* (1987).

[Lumière qui tombe d'un vasistas, AWW20]

1931. Piano. JA11, JS022.

[Histoire sur un tapis, entre des murs blancs, AWW21]

1931. Piano. JA15, JS023. Julkaistu kokonaisuudessa *Dix pièces pour piano* (1989).

[Numeroa AWW22 ei jostain syystä ole otettu käyttöön.]

[Heureusement, la bonne fée sa marraine, AWW23]

1931. Piano. JA13, JS025. Grovessa nimi on muodossa *Heureusement, la bonne fé sa marraine y mit bon ordre*.

[Nocturne, soir du 22 août 31, AWW24]

1931. Piano. JA19, JS026. Julkaistu kokonaisuudessa *Dix pièces pour piano* (1989).

[En dévissant mes chaussettes, AWW25]

1931. Piano. JA22, JS027. Julkaistu kokonaisuudessa *Dix pièces pour piano* (1989).

[26 septembre 1931, AWW26]

1931. Piano. JA23, JS028. Julkaistu kokonaisuudessa *Dix pièces pour piano* (1989).

[Dans le rêve laissé, AWW27]

1931. Piano. JA24, JS029.

V: Dans le rêve laissé par la Ballade des pendus de François Villon

[Mythologies japonaises, AWW28]

1932. Piano. JA25, JS031.

V: Choral et variations

[Muunnelmat, urut, AWW29 (Lucis Creator)]

1932. JS27, JS032.

V: Variations sur *Lucis Creator*. Variations sur l'hymne Lucas creator

[Fuugat, urut, AWW30]

1932. Urut tai piano. JA28, JS033. Pianosovitus vuodelta 1932 tunnetaan. Julkaistu kokoelmassa *Cinq pièces faciles pour orgue ou piano* (1987).

V: Fugue en mode de fa, for the organ or the piano

[Un cercle d'argent, AWW31]

1932. Piano (tai urut). JA30, JS039/1.

V: Trois minutes : Un cercle d'argent. Première des Trois minutes

[Le rosier de Madame Husson, AWW32]

1932. Piano. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Chant donné, AWW33]

1932. Piano (tai urut). JA37, JS036. Julkaistu kokoelmassa *Quatre œuvres pour orgue* (1980).

[Romanssit, piano, AWW34]

1932. JA31, JS039/2.

V: Trois minutes : Romance

[Complainte à la mode ancienne, AWW35]

1932. Urut. JA38, JS043. Julkaistu kokoelmassa *Cinq pièces faciles pour orgue ou piano* (1987).

[Grave, piano, AWW36]

1932. Piano (tai urut). JA32, JS039/3.

V: Trois minutes : Grave

[Petite pièce, AWW37]

1932. Urut. JA33, JS042.

V: Petits prélude, variation et choral pour orgue

[Cantique en mode phrygien, AWW38]

1932. Sopraano, sekakuoro ja urut. JA34, JS040.

V: Cantique à Sainte-Reine

[O quam suavis est, AWW39]

1932. Mezzosopraano tai baritoni ja urut. JA35, JS034.

[Chanson à bouche fermée, AWW40]

1933. Sekakuoro tai sekaääninen lauluyhtye. JA39, JS047.

[Une scie, AWW41]

1932. Piano. JA40, JS110. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

V: Obsession matinale

[Il pleuvra toute la journée, AWW42]

1930-luku? Piano. JA41, JS111.

[Sur le mode ré, mi, fa..., AWW43]

1932. Piano. JA42, JS112. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

V: Sur le mode: Ré, Mib, Fa, Sol b, La b, Si bb, Do

[Adagio, sello, piano, AWW44]

1932. JA43, JS113.

[Amen, AWW45]

1932. Piano (tai urut). JA44, JS114. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Sonaatit, piano, AWW46]

1932. JA50, JS119. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Mephisto, AWW47]

1932. Piano. JA51, JS120. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[La peste, AWW48]

1932, Piano. JA52, JS121. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Sujet, AWW49]

1932. Piano (tai urut). JA54, JS123.

[Comme quoi les projets les plus belliqueux, AWW50]

1932. Piano. JA55, JS124. Julkaistu kokonaisuudessa *Dix pièces pour piano* (1989).

[Le bon Roi Dagobert, AWW51]

1932. Piano. JA56, JS125. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Muunnelmat, sekakuoro, urut, AWW52 (Sacris solemniis)]

1933. JA26, JS045.

[Un très vieux motif, AWW53]

1932. Piano. JA45, JS115. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Post-scriptum, AWW54]

1933. Piano? JA46, JS116. Tiedot esityskokoonpanosta vaihtelevat. Säveltäjän luettelon mukaan kyseessä on teos kahdelle pianolle, Grove mainitsee kaksi sopraanoa ja alttoaänen. Teos on julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Théorie, AWW55]

1933. Piano. JA48, JS117. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Le gai liseron, AWW56]

1933? Piano. JA49, JS118. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Prélude profane I, AWW57 (Wieder an)]

1933. Urut (tai piano). JA64, JS046/1A.

V: Deux préludes. Premier prélude profane

[Prélude profane I, AWW57 (Wieder an);sov., viulu, alttoviulut (2), sellot (2)]

1933. JS64A, JS046/1B. Grovessa on virheellinen numero AWW47a.

V: Adagio en quintette

[Prélude profane II, AWW58 (Und jetzt)]

1933. Urut (tai piano). JA65, JS046/2A.

V: Deux préludes. Deuxième prélude profane

[Fantasiat, urut, nro 1, AWW59]

1933. JA72, JS049.

V: Première Fantaisie

[Andante, piano, AWW60]

1933. JA81, JS056A. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Largo assai, sello, piano, AWW60a]

1933. JA81bis, JS056A.

[Deux danses à Agni Yvaishta, AWW61]

1932. Urut. JA77, JA78, JS041/1 ja JS041/2.

V: Deuxième danse à Agni Yavishta. Première danse à Agni Yavishta.

[Choral cistercien, AWW62]

1934. Urut. JA134, JS051.

V: Choral cistercien pour une Élévation

[Le jardin suspendu, AWW63]

1934. Urut. JA71, JS054.

[Climat, AWW64]

1932. Urut. JA79, JS038.

[Suite monodique, AWW65]

1935. Piano.

[Suite monodique, AWW65. Nro 1, Animato]

JA80, JS067/1.

[Suite monodique, AWW65. Nro 1, Animato; sov., jousikvintetti (Prélude)]

JA80A, JS067/1A.

V: En projet

[Suite monodique, AWW65. Nro 2, Adagio, molto rubato]

JA89, JS067/2.

[Suite monodique, AWW65. Nro 2, Adagio, molto rubato; sov., urut (Andante)]

JA89bis, JS067/2B.

[Suite monodique, AWW65. Nro 3, Vivace]

JA116, JS067/3.

[Suite monodique, AWW65. Nro 3, Vivace; sov., harppu]

JA116A, JS067/3B.

[Trois mouvements, AWW66]

1935. Huilu ja piano. Kokonaisuudesta tunnetaan myös sovitus viululle ja pianolle (JA74B, JS053/1C) sekä sovitus huilulle ja uruille (JA74C, JS053D).

[Trois mouvements, AWW66. Nro 1, Andante]

JA73, JS053/2A.

[Trois mouvements, AWW66. Nro 2, Allegretto con grazia]

JA74, JS053/1A

[Trois mouvements, AWW66. Nro 2, Allegretto con grazia; sov., sello, piano (Intermède)]

JA74A, JS053/1B.

[Trois mouvements, AWW66. Nro 3, Allegro vivace]

JA73A, JS053/3A.

[Fantaisie pour chœur à bouche fermée, AWW67]

1935. Sekakuoro. JA47, JS057.

V: Fantaisie à bouche fermée

[Laisse les nuages blancs, AWW68]

1935. Sopraano tai tenori. JA58, JS059.

[Histoire d'un homme qui jouait de la trompette dans la forêt vierge, AWW69]

1935. Piano. JA59, JS126. Grovessa nimi on muodossa Histoire d'un homme qui joue la trompette dans la forêt vierge.

[Foire, AWW70]

1935. Lauluääni ja piano. JA60, JS060.

[Kaanonit, piano, harmoni, AWW71]

1935. JA61, JS037. Grovessa nimi on muodossa Canon en mode dorien. Julkaistu kokoelmassa *Cinq pièces faciles pour orgue ou piano* (1987).

[De Jules Lemaitre, AWW72]

1935. Piano (tai urut). JA62, JS061. Grovessa on virheellinen sävellysvuosi 1925.

[Fantasmagorie, AWW73]

1935. Urut. JA63, JS062.

[Intemezzot, pianot (2), fagotti, AWW74]

1934. JA66, JS052A.

[Intemezzot, pianot (2), fagotti, AWW74; sov., urut]

1935. JA66bis, JS052B.

[Choral dorien, AWW75]

1935. Urut. JA67, JS063. Pianoversio on vuodelta 1935.

[Choral phrygien, AWW76]

1935. Urut. Pianoversio on vuodelta 1935.

[Preludit ja fuugat, urut, AWW77]

1935. JA75, JA57, JS065 ja JS058A.

[Preludit ja fuugat, urut, AWW77. Fuuga; sov., piano]

JA57A, JS058B.

[Nocturnet, piano, AWW78]

1935. JA76, JS066.

[Numeroa AWW79 ei jostain syystä ole otettu käyttöön.]

[O salutaris, dit de Dugay, AWW80]

1938. JA83, JS090. Sekakuoro tai sekaääninen lauluyhtye. Grovessa nimi on muodossa *O salutaris hostia de Dugay*.

[Quand Marion, AWW81]

1937? Piano. JA84, JS074.

[Nous n'irons plus au bois, AWW82]

1937? Piano. JA85, JS075.

[Complainte de Jean Renaud, AWW83]

1937. Sekakuoro tai sekaääninen lauluyhtye. JA90, JS076.

[Salve, virilis pectoris, AWW84]

1939. Sopraano, alto, basso ja urut (tai soprano, tenori ja urut). JS141, JS108.

[L'année liturgique israélite, AWW85]

1938. Urut. JA139, JS105. Grovessa nimi on muodossa *L'année liturgique israélite* ja vuosilukuna 1935.

[Sarjat, urut, AWW86]

1934-1936.

[Sarjat, urut, AWW86. Nro 1, Introduction et variations]

JA69, JS055/1A.

[Sarjat, urut, AWW86. Nro 1, Introduction et variations; sov., jousikvintetti (Andante con variazioni)]

JA69A.

[Sarjat, urut, AWW86. Nro 2, Scherzo]

JA70, JS055/2A.

[Sarjat, urut, AWW86. Nro 2, Scherzo; sov., jousikvintetti]

JA70A, JS055/2B.

[Sarjat, urut, AWW86. Nro 3, Choral]

JA82, JS055/3.

[Berceuset, piano, AWW87]

1936. JA86, JS069. Julkaistu kokoelmassa *Cinq pièces faciles pour orgue ou piano* (1987).

[Preludit, piano, AWW88]

1936. JA87, JS068A. Teos on julkaistu myös yhdistettynä fuugaan (AWV77). Nämä suositellaan luetteloitavaksi erillisinä kirjauksina.

[Chanson tirée du “chat-qui-s’en-va-tout-seul, AWW89]

1936. Sopraano. JA88, JS070. Grovessa nimi on muodossa Chanson du chat qui s’en va tout seul.

[Tarass Boulba, AWW90]

1936. JA91, JS071.

[Fantasiat, urut, nro 2, AWW91]

1936. JA117, JS072.

[Inventiot, huilu, oboe, klarinetti, AWW92]

1937. JA94, JS079A.

V: Invention à trois voix

[Inventiot, huilu, oboe, klarinetti, AWW92; sov., huilu, urut]

JA94A, JS079B.

[Vocalise dorientne, AWW93]

1937. Sopraano ja urut. JA95, JS080A.

[Vocalise dorientne, AWW93; sov. (Ave Maria)]

1937. Sopraano ja urut. JA95A, JS080B. Kyseessä on perinteisen Ave Maria –tekstin sovitus sävellyksen *Vocalise dorientne* sävelmään.

[Numeroa AWW94 ei jostain syystä ole otettu käyttöön.]

[Le petit Jésus s’en va-t-à l’école, AWW95]

1938. JA97, JS092. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[O salutaris, AWW96]

1937. Kaksi sopraanoa. JA98, JS081. Grovessa nimenä on *O salutaris hostia*.

[Numeroa AWW97 ei jostain syystä ole otettu käyttöön.]

[Idée pour improviser sur le deuxième Amen, AWW98]

1937. Piano. JA100, JS083. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

V: Amen

[Muunnelmat, urut, AWW99 (Janequin)]

1937. JA118, JS084.

V: Variations sur un thème de Clément Janequin

[Litanies, AWV100]

1937. Urut. JA119, JS073A.

[Litanies, AWV100; sov., pianot (2)]

JA119A, JS073B.

[Tu es Petrus, AWV101]

1937?. Sopraano, altto, basso ja urut. JA123, JS107.

[Tantum ergo, AWV102]

1938. Sopraano, baritoni tai sopraano, urut. JA140, JS106.

[Tantum ergo, AWV102; sov., mieskuoro, urut]

KA122, JS086.

[Numeroa AWV103 ei jostain syystä ole otettu käyttöön.]

[Suite facile, AWV104]

1937. Piano. JA92, JS077.

[Suite facile, AWV104. Nro 1, Final pour une sonatine facile]

[Suite facile, AWV104. Nro 2, Barcarolle]

JA93, JS78.

[Numeroa AWV105 ei jostain syystä ole otettu käyttöön.]

[O pain du ciel, AWV106]

1938? Piano? JAdeest, JSdeest.

V: Cantique

[Numeroita AWV107-108 ei jostain syystä ole otettu käyttöön.]

[Monodie, AWV109]

1938. Urut (tai piano). JA135, JS088A.

[Monodie, AWV109; sov., huilu]

JA135A, JS088B.

[Messe modale en septuor, AWV110]

1938. Sopraano, alto, huilu ja jousikvartetti tai urut. JA136, JS087.

[Messe grégorienne de mariage, AWV111]

1938. Tenori ja jousikvartetti. JA124, JS099.

[Requiemit, AWV112]

1938. Sekakuoro ja urut. JA125, JS100.

V: Messe de requiem

[Prière pour nous autres charnels, AWV113]

1938. Tenori, basso ja urut. JA137, JS104.

[Prière pour nous autres charnels, AWV113; sov., ork.]

JA137A, JS104B.

[Marche des Horaces et des Curiaces, AWV114]

1937-1938. Signaalitorvet (2), rummut ja urut. JA121, JS098/2.

[Noël nouvelet, AWW115]

1938. Sekakuoro. JA101, JS093A.

[Noël nouvelet, AWW115; sov., urut]

KA101A, JS093B.

[Que j'aime ce divin Enfant, AWW116]

1938. Sekakuoro. JA112, JS094A.

[Que j'aime ce divin Enfant, AWW116; sov., lauluäänet (2), urut]

JA112A, JS094B.

[Numeroita AWW117-118 ei jostain syystä ole otettu käyttöön.]

[Trois danses, AWW119]

1939-1940. Orkesteri. JA120, JS085A.

[Trois danses, AWW119 (1945)]

Osittain kadonneen teoksen uusi orkestrointi (Raymond Gallois-Montbrun). JA120B, JS085F.

[Trois danses, AWW119; sov., pianot (2)]

JA20C, JS085E.

[Trois danses, AWW119; sov., urut]

JA120A, JS085D.

[Trois danses, AWW119. Nro 1, Joies]

[Trois danses, AWW119. Nro 2, Deuils]

[Trois danses, AWW119. Nro 2, Deuils; sov., jousikvintetti, urut, patarummut (Sarabande)]

JA120D, JS085B.

[Trois danses, AWW119. Nro 2, Deuils; sov., urut (Danse funèbre pour honorer une mémoire héroïque)]

JA120bis, JS085C.

[Trois danses, AWW119. Nro 3, Luttes]

[Airit, urut, AWW120]

1938. JA138, JS089A.

V: Aria

[Airit, urut, AWW120; sov., huilu, urut]

JA138A, JS089B.

[Numeroita AWW121-131 ei jostain syystä ole otettu käyttöön.]

Clérambault, Louis-Nicolas

[Sarjat, urut, nro 2. Récit de Nazard; sov., huilu, urut (Alain, AWW132)]

1938. JA115, JS097. Clérambaultin kokoelma *Premier livre d'orgue contenant deux suites* vuodelta 1710 sisältää kaksi urkusarjaa, joista jälkimmäiseen sisältyy tämä sovituksen kohteena ollut osa.

Campion, François

[Livre de guitare. Otteita; sov., urut (Alain, AWW133)]

1931. JA143, JS030. Campionin laaja kokoelma sisältää opuksen 1 lisäksi noin 50 muuta kitarasävellystä. Minkä kappaleen sovituksesta on kyse, ei ole kyetty selvittämään.

V: Pièces pour la guitare par François Campion

[Numeroita AWW134, AWW136 ja AWW137 ei jostain syystä ole otettu käyttöön.]

Bach, Johann Sebastian

[Kantaatit, BWV172 (Erschallet, ihr Lieder). Otteita; sov., trumpetit (2), urut (Alain, AWW135)]

1938. JA126, JS101. Luetteloissa ei ole tarkemmin eritelty, minkä kantaatin osan Alain on sovittanut.

Händel, Georg Friedrich

Allegro du Concerto en sol majeur pour deux trompettes et orgue (AWV138)

1938. JA127, JS102. Tämän vuonna 1995 julkaistun sovituksen lähteenä olevaa sävellystä ei toistaiseksi ole tunnistettu, joten nimeke on jätetty standardoimatta.

Händel, Georg Friedrich

Concerto en si bémol majeur pour deux trompettes et orgue (AWV139)

1938. JA128, JS103. Tämän vuonna 1995 julkaistun sovituksen lähteenä olevaa sävellystä ei toistaiseksi ole tunnistettu, joten nimeke on jätetty standardoimatta.

AWV-luettelosta puuttuvia teoksia

Seuraavat teokset löytyvät Jehan Alainin omasta teosluettelosta, ja niistä on monista olemassa myös nuottijulkaisu. Teoksen ovat nimekkeen mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Koska AWV-luettelossa on runsaasti käyttämättömiä numeroita, nämä teokset olisi mahdollista sijoittaa sopiviin väleihin.

[Canons à sept, AWVdeest (JA18)]

1931. Piano? (Säveltäjän oman teosluettelon mukaan kahdelle pianolle). JS024. Julkaistu kokonaisuudessa *Dix pièces pour piano* (1989).

[Chant nuptial, AWVdeest (JA132)]

1932. Baritoni tai soprano ja urut. JS044A.

[Chant nuptial, AWVdeest (JA132); sov., baritoni, basso, sello, urut]

1932. JA132A, JS044B. Kyseessä on Marie-Claire Alainin sovitus.

[D'où vient qu'en cette nuitée, AWVdeest (JA113)]

1938. Kaksi lauluääntä ja urut. JS095A.

[D'où vient qu'en cette nuitée, AWVdeest (JA113); sov., sekakuoro]

JS095B. Kyseessä on Marie-Claire Alainin sovitus.

[Exposition, AWVdeest (JA53)]

1930-luku? JS122. 15 tahdin mittainen katkelma, todennäköisesti pianolle.

[Faux-Bourdon pour le *Laudate* du VIème ton, AWVdeest (JA96)]

1938. Kolme lauluääntä. JS091.

[Fuugat, lauluäänet (4), AWVdeest (Rabaud, JA133)]

1933. JS048A.

V: Fugue sur un sujet de Henri Rabaud

[Fuugat, lauluäänet (4), AWVdeest (Rabaud, JA133); sov., urut]

1933. JS133A, JS048B. Kyseessä on Marie-Claire Alainin sovitus.

[Fuugat, lauluäänet (4), AWVdeest (Rabaud, JA133); sov., jousikvartetti]

1933. JA133B, JS048C. Kyseessä on Marie-Claire Alainin sovitus.

[Idée pour improviser sur le *Christe eleison*, AWVdeest (JA99)]

1937. Piano, JS082. Julkaistu kokoelmassa *Seize pièces pour piano* (1992).

[Lettre à son amie Lola pour la consoler d'avoir attrapé la grippe, AWVdeest (JA129)]

1930. Piano. JS018. Julkaistu teoksessa *Deux courtes pièces* (2001).

[Muunnelmat, lauluäänet (4), AWVdeest (Rimski-Korsakov, JA131)]

1930. JS017A.

Variations sur un thème donné de Rimsky-Korsakov. Etude pour la classe de Contrepoint du Conservatoire National Supérieur de Musique de Paris

[Muunnelmat, lauluäänet (4), AWVdeest (Rimski-Korsakov, JA131); sov., urut]

1930. JA131A, JS017B. Kyseessä on Marie-Claire Alainin sovitus.

[Muunnelmat, lauluäänet (4), AWVdeest (Rimski-Korsakov, JA131); sov., jousikvartetti]

1930. JA131B, JS017C. Kyseessä on Marie-Claire Alainin sovitus, joka on julkaistu teoksessa *Deux pièces pour quatuor à cordes* (2002).

[O salutaris, AWVdeest (JA142)]

1939. Sopraano ja urut. JS109. Grovessa nimi on muodossa *O salutaris hostia*.

[Le Père Noël passera-t-il, AWVdeest (JA114)]

1938. Lauluääni. JS096.

V: Chanson du Père Noël en deux actes et un épilogue ou Noël pour radicaux-socialistes

Intervallin hakemistot 2007

Aalto-Koistinen, Riitta

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Ala-Antti, Maria

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Gurney, Chris

HelMet-musiikkisivut 2007:1:2

Hakuni, Pirjo

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Harju, Tommi

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Hintikka, Valentin

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Hirvonen, Ulla

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9
Taidemusiikki pienessä kirjastossa 2007:3:19

Ikäheimo, Ulla

Music libraries down under - IAML Sydney 2007:3:2
Suomalaiset musiikkikirjat 2006 2007:2:23

Kuortti, Joel

Covers - Levynkannet 2007:3:14

Kytömäki, Outi

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Lehikoinen, Markku

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Lehtikangas, Liisa

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Lind, Jaakko

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Mäkelä, Kyösti

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Pienimäki, Anna

Kohti paperitonta nuotistoa – Fimicin nuotiston digitointiprojekti 2007:2:10

Pohjola, Heli

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Poroila, Heikki

Glazunov & Co, Gershwin & Co 2007:3:16
Kirjastot, musiikki ja tekijänoikeus verkkoympäristössä 2007:4:7
Korvaamatonta? 2007:2:1
Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9
Music Politics Libraries in Helsinki 2007:3:8
Musiikkikirjastot ja digitaalinen verkkomusiikki 2007:1:32
Taidemusiikki pienessä kirjastossa (Ulla Hirvonen) 2007:3:19
Uutta mietittävää riittää 2007:1:1
Verkko = musiikkikirjasto 2007:4:1
Verkkotulevaisuus nyt ja ylihuomenna 2007:3:1
Yhtenäistetty Jehan Alain 2007:4:17

Rikkilä, Jarkko

Musiikin tiedonhaun uudemmat mahdollisuudet 2007:2:14

Suni, Elina

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9
Nuoret, musiikki, tulevaisuus 2007:2:2

Tulkki, Viivi

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9

Valto, Jyrki

Mitä sitten kun...? - Ajatuksia tulevaisuudesta 2007:1:9
Nuoret, musiikki, tulevaisuus 2007:2:2

Vihonen, Lasse

Kansallinen radio- ja televisioarkisto 2007:4:2

Vyyryläinen, Juha

HelMet-musiikkisivut 2007:1:2

Tämän numeron kirjoittajat

Heikki Poroila, Vantaa

Lasse Vihonen, Suomen elokuva-arkisto

Intervalli 4/2007

Summary in English

In his editorial *The Net = A music library*, editor-in-chief **Heikki Poroila** is not enthusiastic with the recent claims that listeners of classical music are soon a rare species. That is not true, if we define the word in an accurate way. He also predicts that web will take care of several library duties in the future. But that is not a catastrophe, not at all. If we joined with the net partisans for freedom of music, the results will be more than what we have now.

The Finnish Film Archive (SEA) gets new task and rights with the new legal deposit law in power from the beginning of 2008. Project director **Lasse Vihonen** has been conducting the new archival system of SEA and gives the reader an overview of the principles. From 2008 on the Finnish broadcasting and television programs will be preserved in SEA, even if only partly.

Music librarian Heikki Poroila has been circulating the country this year with a mission: to talk to the colleagues about the *possible future of public libraries*. Music will be in the front line in this transition and that is why music librarians have to stand up among the first. Some of the traditional services may become even better, but the web environment is quite hostile for distributors of free-of-charge music. The near future will show, if it's the end or a new beginning.

For the Finnish catalogers of French 20th century music a new tool is now available: **The uniform titles of the works by Jehan Alain**. This traditional guiding catalogue suggests that the AWW coding is still the most rational way to identify musical works by Jehan Alain. This small Christmas present will be on the internet some day soon with the missing index as well.